

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการจัดตั้งศูนย์
การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
ตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ
จังหวัดสมุทรปราการ

ปิยะนาถ คล่องดี

งานค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2556

Value and Benefits Analysis of the ICT Community Learning Center :
Case study of Bangpreang ICT Learning Center,
Bang Bo district, Samut Prakan province.

Piyanath Klongdee

A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Department of Computer and
Communication Technology Faculty of Engineering ,
Dhurakij Pundit University

2013

หัวข้องานค้นคว้าอิสระ	การวิเคราะห์ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
ชื่อผู้เขียน	ปิยะนาถ คล่องดี
อาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพล พงษ์เพชร
สาขา	เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ได้มีการเปิดให้บริการอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเข้าใจว่าการลงทุนของรัฐบาลในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเหล่านี้ มีความคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด การศึกษาในครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของภาครัฐ กับมูลค่าการลงทุนที่เสียไป และเพื่อศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยเลือกศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นกรณีศึกษา แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้การวิเคราะห์ทางการเงิน (Financial Analysis) โดยใช้ดัชนีชี้วัดการตัดสินใจ คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) อัตราผลตอบแทนของการลงทุน (IRR) และ 2) การวิเคราะห์แบบพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

ผลการศึกษาพบว่า ความคุ้มค่าในการลงทุนนั้น NPV เป็นลบ BCR น้อยกว่า 1 IRR น้อยกว่าอัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุนซึ่งถือว่าขาดทุน ผลการศึกษายังระบุว่า กลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชน ดังข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้แสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 90 ของผู้ใช้บริการมาจากชุมชนโดยเปรียบเทียบกับร้อยละ 7 ของผู้ใช้ที่อยู่ในอำเภอเดียวกัน และผู้ใช้อีกร้อยละ 3 มาจากคนที่อยู่ต่างอำเภอ จากข้อมูลยังแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อฝึกฝนการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม และใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้นข้อมูล จึงสามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตามข้อมูลที่ปรากฏร้อยละ 83 รองลงมาคือ ร้อยละ 70 มีความพึงพอใจในการเข้าถึงสถานที่จัดตั้งศูนย์

Independent Study Title	Value and Benefits Analysis of the ICT Community Learning Center: Case Study of Bangpreang ICT Community Learning Center, Bang Bo District, Samut Prakan Province.
Author	Piyanath Klongdee
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Dr.Worapol Pongpech
Department	Computer and Communication Technology
Academic Year	2012

ABSTRACT

Given the number of ICT Community Learning Centers that have been opened throughout the country, it is imperative to understand whether the investments on these centers are well spent by the government. This study aimed to investigate the value of this investment in and to study the benefits derived from the establishment of the ICT Community Learning Center. The study chose Bangpreang ICT Community Learning Centre, Bang Bo district, Samut Prakan province as a case study. The analysis was divided into two categories: 1) Quantitative analysis by using the financial analysis with its indicators to determine the Net Present Value (NPV), Benefit-Cost Ratio (BCR) and Internal Rate of Return (IRR); and 2) Descriptive analysis to determine the communities' benefits gained from the ICT Community Learning Center.

It was found that the NPV was negative while the BCR was less than one. Furthermore, it was also found that the IRR has reflected such loss, especially the loss of investment opportunity. The research identified that those who benefited from the center are mostly from the community as the collected data shown 90 percent of the users are from the community compared to 7 percent of the user who are in the same district, and the 3 percent of the users were from different districts. It was shown that most of the users used the computers in the center to learn how to use computer, how to write programs, and to search over the internet. It can be concluded that most of the users are satisfied with the center as the data shown that 83 percent of the users were found satisfied in the services offered followed by 70 percent of the users satisfaction in the center accessibility.

กิตติกรรมประกาศ

งานค้นคว้าอิสระนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพล พงษ์เพ็ชร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร คณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีมาโดยตลอดทำให้งานศึกษานี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ได้มอบทุนการศึกษาซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสศึกษาในระดับปริญญาโท และขอขอบพระคุณ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการที่ได้กรุณาให้ข้อมูล ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนข้อมูลต่างๆในการศึกษาและการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ชาย พี่สาว คณาจารย์ทุกท่าน และเพื่อนๆ ที่ได้ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านและเป็นกำลังใจในการทำการศึกษามาโดยตลอด

ปิยะนาถ กล่องดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.2 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
2.3 สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม.....	24
2.4 บริบทขององค์กรกรณีศึกษา.....	24
3. วิธีดำเนินการศึกษา.....	32
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	32
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
3.3 การแปลผลการศึกษา.....	33
3.4 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	34
4. ผลการศึกษา.....	35
4.1 ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนด้านเศรษฐกิจ.....	35
4.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน.....	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	59
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	59
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	61
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก	65
ก แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน.....	66
ข ประมวลผลการค่าใช้จ่ายศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง.....	69
ประวัติผู้เขียน.....	71

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	6
2.1 แสดงกฎการพิจารณาค่า NPV BCR และ IRR	15
2.2 แสดงจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในแต่ละปีงบประมาณและ วงเงินตามสัญญา.....	27
2.3 แสดงจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในแต่ละภาคและปีที่จัดตั้ง.....	27
2.4 แสดงจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในแต่ละขนาด.....	28
2.5 แสดงจำนวนชั่วโมงที่ให้บริการในแต่ละเดือน.....	31
3.1 การแปลผลความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน.....	33
4.1 แสดงรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์.....	36
4.2 ความแตกต่างทางด้านเพศของผู้ใช้บริการ.....	42
4.3 ความแตกต่างทางด้านอายุของผู้ใช้บริการ.....	43
4.4 ความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษาของผู้ใช้บริการ.....	44
4.5 ความแตกต่างทางด้านอาชีพของผู้ใช้บริการ.....	46
4.6 ภูมิถิ่นอาศัยของผู้ใช้บริการ.....	47
4.7 รูปแบบการให้บริการของผู้ใช้บริการ	48
4.8 ความสะดวก รวดเร็ว เป็นลำดับก่อนหลัง.....	49
4.9 ระยะเวลาในการเปิดให้บริการ.....	50
4.10 ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์.....	51
4.11 ซอฟต์แวร์และโปรแกรมที่มีให้บริการ.....	51
4.12 ความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ต.....	52
4.13 ความสะอาดของอุปกรณ์.....	53
4.14 ความพึงพอใจด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน.....	53
4.15 ความกระตือรือร้นและความเอาใจใส่ของผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน.....	54
4.16 การปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และแนะนำข้อมูลข่าวสารและบริการใหม่ๆอย่าง ต่อเนื่อง.....	54
4.17 มีความรู้ความเข้าใจและการให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม.....	55
4.18 กิริยามารยาท การแต่งกายของผู้ดูแลศูนย์.....	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.19 ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาและให้บริการด้วยความเอาใจใส่.....	56
4.20 ความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่.....	56
4.21 ความสะอาด เรียบร้อย ของสถานที่.....	57
4.22 ปЛОคภัย มีแสงสว่างพอเหมาะ.....	57

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 ความแตกต่างทางด้านเพศของผู้ใช้บริการ.....	42
4.2 ร้อยละความแตกต่างทางด้านอายุของผู้ใช้บริการ.....	43
4.3 ร้อยละความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษาของผู้ใช้บริการ.....	44
4.4 ร้อยละความแตกต่างทางด้านอาชีพของผู้ใช้บริการ.....	46
4.5 ร้อยละภูมิถิ่นานาของผู้ใช้บริการ.....	47

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ซึ่งเป็นแผนหลักในการชี้ทิศทางการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยในภาครวม ได้นำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดเรื่องคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งพัฒนาสู่ “ผู้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่การกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมียุทธศาสตร์ในการผลักดันเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ และหนึ่งในนั้นคือ การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งแผนดังกล่าว เน้นการพัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชน ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั่วไป อาทิ สถานศึกษา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ รวมทั้งเปิดพื้นที่เวทีสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมการแลกเปลี่ยนให้กับนักคิด และนำเสนอผลงานเชิงสร้างสรรค์ โดยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เยาวชน และประชาชนให้เข้าถึงอย่างสะดวก และใช้บริการได้เต็มศักยภาพมีการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในฐานะผู้มีอำนาจหน้าที่ และบทบาท ทางด้านการวางแผน การส่งเสริม การพัฒนา และการดำเนินกิจกรรมทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ได้เล็งเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ดังกล่าว จึงได้ดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิด สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ข้างต้น โดยโครงการฯ ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ กระจายโอกาสการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เข้าถึง ความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนที่อยู่ห่างไกลและผู้ด้อยโอกาส เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกันของคนในชุมชนและระหว่างชุมชน อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกษตรกรรม การสร้างอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อลดช่องว่างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Digital Divide) ตลอดจนเป็นช่อง ทางการเข้าถึงบริการภาครัฐ (e-Services) ซึ่งเน้นแนวทางการพึ่งตนเองของชุมชนและความยั่งยืน โดยกระทรวงฯ ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา รวม จำนวน 1,881 ศูนย์ กระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีแผนดำเนินการตามแผนแม่บทเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารฉบับที่ 2 ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556 ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนครบทุกตำบลกว่า 8,000 แห่ง

การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินไปแล้วกว่า 761 ล้านบาท โดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งเฉลี่ยต่อศูนย์ จำนวน 405,068 บาท และหากมีการจัดตั้งเพิ่มเติมให้ ครบทุกตำบลแล้ว จะใช้งบประมาณแผ่นดิน รวมจำนวน 3,240,544,000 บาท ซึ่งเป็นเงินจำนวน มหาศาล แต่การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ยังขาดการวัดและ ประเมินผลอย่างจริงจัง ในด้านประโยชน์ที่ชุมชนได้รับและความคุ้มค่าในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของรัฐ

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการจัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้ ICT ชุมชนมีความสำคัญที่จะต้องดำเนินการเนื่องจากการลงทุนดังกล่าว รัฐได้ใช้ งบประมาณแผ่นดินซึ่งได้มาจากภาษีอากรของประชาชนจำนวนมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องคำนึงถึง ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาว่าหากรัฐจะจัดตั้งศูนย์ฯ เพิ่มเติม นั้น จำเป็นจะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการบริหารจัดการอย่างไร และศูนย์ฯ ที่ได้ ดำเนินการมาแล้วจะมีการนำไปพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพให้เกิดการใช้ ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าอย่างไร

ที่ผ่านมากระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มอบหมายให้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ดำเนินการกิจกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ฯ ที่จัดตั้งในปีงบประมาณ 50-53 โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทั้งในระดับโครงการและระดับศูนย์ ประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ ต่อผู้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อวิเคราะห์ผลและแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้เกิดความยั่งยืน ได้มีการกำหนดตัวชี้วัด และจัดแบ่งกลุ่มจัดระดับผลการดำเนินงานศูนย์ของชุมชน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นโครงการที่สำคัญที่มีผลกระทบทั้งในระดับชุมชน คือการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญให้แก่ประชาชนในชุมชน และมีผลกระทบในระดับประเทศ กล่าวคือการส่งผลกระทบต่อระดับการพัฒนาและการลดความเหลื่อมล้ำด้านสารสนเทศ ดังนั้น ในการดำเนินโครงการนอกจากต้องวางแผนและกำหนดกลยุทธ์การดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินผลการดำเนินโครงการในมิติต่างๆ เพื่อเป็นการพิสูจน์และยืนยันในการบรรลุเป้าหมายของโครงการ รวมทั้งเพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบ พัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์การดำเนินงานต่อไป หรือการดำเนินโครงการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของภาครัฐ กับมูลค่าการลงทุนที่เสียไป (ในด้านเศรษฐกิจ) และศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ในด้านสังคม)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผู้ทำการศึกษาจะทำการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนโดยภาครัฐ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของภาครัฐ กับมูลค่าการลงทุนที่เสียไป (ในด้านเศรษฐกิจ)
2. เพื่อศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ในด้านสังคม)

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพิจารณาดำเนินการออกแบบ พัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์การดำเนินงานโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน และให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. เป็นแนวทางการศึกษาและประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากโครงการด้าน ICT และโครงการของรัฐอื่นๆ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในด้านเศรษฐศาสตร์ และศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์ฯ โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลศูนย์ ICT ชุมชนจากการสุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนการจัดตั้งศูนย์ฯ ในภาพรวม และศึกษาข้อมูลรายจ่าย และรายรับจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตัวอย่าง โดยใช้ศูนย์ฯ ตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการเป็นกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลการลงทุนของภาครัฐ ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาประกอบการวิจัย

2. ศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในด้านเศรษฐศาสตร์ และศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

3. ใช้เครื่องมือด้านการเงิน ประกอบด้วย NPV IRR BCR สำหรับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน และใช้ ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับการศึกษาลักษณะประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

1. ทำการศึกษาการดำเนินงานโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ และ ผลประโยชน์ทางสังคมที่ชุมชนได้รับ

2. การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ข้อมูลจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจจากกลุ่มผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือด้านเศรษฐศาสตร์ ทำการศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในด้านเศรษฐศาสตร์และสังคม โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้การวิเคราะห์ทางการเงิน (Financial Analysis) มาใช้เปรียบเทียบผลตอบแทนทางการเงินในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยใช้ดัชนีชี้วัดหรือเกณฑ์การตัดสินใจ 3 วิธี คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนของการลงทุน (IRR)

3.2 การวิเคราะห์แบบพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ให้ทราบถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ตลอดจนปัญหาและความคิดเห็นที่มีต่อการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยวิธีทางสถิติเบื้องต้นในการหาค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage)

4. การแปลผลการศึกษา ผู้ศึกษาทำการแปลผลการศึกษา 2 ส่วน คือ ความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และการวัดผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ โดยจะแปลผลตามเครื่องมือทางการเงิน และหลักสถิติ รายละเอียดในบทที่ 2

5. สรุปและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปถึงผลการดำเนินการของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนว่ามีความคุ้มค่าด้านการเงินเพียงใด รวมถึงประโยชน์และความพึงพอใจที่ชุมชนได้รับ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการศึกษา

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จะใช้เวลาในการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2555 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2556 รวมทั้งสิ้น 6 เดือน 15 วัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1.1 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา	2555			2556			
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล	←————→						
1.1 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์	←→						
1.2 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน		←————→					
1.3 เก็บรวบรวมข้อมูล			←————→				
2. วิเคราะห์ข้อมูล					←————→		
2.1 วิเคราะห์ข้อมูลความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์					←————→		
2.2 วิเคราะห์ข้อมูลผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ					←————→		
3. แปลผลการศึกษา					←————→		
4. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ					←————→		
5. จัดทำรูปเล่ม							←→

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในด้านเศรษฐศาสตร์ และศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์ในด้านสังคม ภูมิศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ทราบถึงความคุ้มค่าและผลประโยชน์ที่ได้รับสำหรับเป็นข้อมูลในการพิจารณาดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนและการกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งแล้วให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนและเป็นประโยชน์แก่ชุมชน ผู้ทำการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม รวมถึงการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำการศึกษา โดยสรุปเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ และ ศูนย์สารสนเทศชุมชน
 - 2.1.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่า
 - 2.1.3 ทฤษฎีและแนวคิดทางสถิติ
- 2.2 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2.1 บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
 - 2.2.2 บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่า
- 2.3 สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม
- 2.4 บริบทองค์กรกรณีศึกษา

2.1 แนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์สารสนเทศชุมชน และ ศูนย์สารสนเทศชนบท

ความหมายของศูนย์สารสนเทศชุมชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541, น.3) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชนบท โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง

ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2543, น.6) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง แหล่งการจัดการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถใช้บริการค้นคว้าหาความรู้ และยังเป็นสถานที่ที่ประชาชนได้มีโอกาสจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนตามต้องการ

องค์การยูเนสโก (1999) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง องค์การทางการศึกษาของชุมชนที่อยู่นอกเหนือการศึกษาในระบบโรงเรียนและดำเนินการโดยประชาชนในชุมชน โดยมีการให้การเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

Gomez, P., and E. (1999) ได้กล่าวว่า ศูนย์สารสนเทศชนบทเป็นสถานที่ให้บริการสาธารณะด้านการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่การสื่อสารและเทคโนโลยียังไม่เข้าถึงและไม่แพร่หลาย มีลักษณะพื้นฐานของศูนย์บริการสารสนเทศชุมชน ที่มีพื้นที่สาธารณะสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ด้านข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่วนตัว สังคม และพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่มีลักษณะแบบศูนย์ฯ เพื่อให้บริการข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และการเชื่อมต่อกับเว็บไซต์ และอาจรวมถึง บริการโทรศัพท์ โทรสาร และงานพิมพ์ นอกจากนี้แล้ว อาจมีบริการที่ซับซ้อน อย่างการแพทย์ทางไกล (Tele-Medicine) และการศึกษาทางไกลรวมอยู่ด้วย

Colle and Roman (2001) ได้กล่าวว่า ศูนย์สารสนเทศชนบท คือ การให้บริการด้านการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งมีทั้งให้บริการฟรี และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกของท้องถิ่น เช่น หน่วยงานรัฐ NGOs ภายในศูนย์สารสนเทศชุมชน (Telecentre) จะประกอบด้วยคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ให้บริการยืมคืนในลักษณะเช่าเทปคาสเซ็ท หรือวิดีโอ ให้บริการจัดอบรม ให้บริการเครื่องถ่ายเอกสารหรือแฟกซ์

Islam and Hasan (2009) ได้กล่าวว่า ศูนย์สารสนเทศชนบท เป็นสถานที่ที่คนสามารถเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยีต่างๆ ที่สามารถทำให้ผู้ใช้พัฒนาทักษะทางด้าน การสื่อสารและเทคโนโลยี

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และศูนย์วิจัยการจัดการความรู้ การสื่อสารและการพัฒนา (2553, น.2) ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ว่าเป็น ศูนย์กลางของชุมชนที่ตั้งอยู่ที่ใดก็ได้ แต่ต้องเป็นสถานที่ที่ชุมชนสามารถเข้าไปใช้ได้สะดวก โดยมีเครื่องมือ ICT พื้นฐาน ในการให้บริการแก่คนในชุมชนทุกกลุ่ม เพื่อพัฒนาตนเองตลอดจน พัฒนาชุมชนร่วมกัน

จากความหมายข้างต้น ผู้ทำการศึกษาสามารถสรุปความหมายของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้ว่า เป็นศูนย์ฯ ที่ประกอบไปด้วยคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เครื่องพิมพ์ กล้องดิจิทัล ซึ่ง ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ตลอดจนการติดต่อสื่อสาร การใช้บริการภาครัฐ และการพัฒนาทักษะ ต่อยอดความรู้ ความสามารถทางด้าน ICT นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

ความเป็นมาของศูนย์สารสนเทศชนบท

ประเทศสวีเดนเป็นต้นกำเนิดของแนวคิดการแบ่งปันด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ โดยเกิดขึ้นในช่วงประมาณ ค.ศ. 1980 ใช้ชื่อว่ากระท่อมสื่อสาร (Telecottages) เพื่อขจัดความ เหลื่อมล้ำทางการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีในประเทศ ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ทางด้าน เทคโนโลยีและการสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ การเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไร้บริการแก่ ประชาชนท้องถิ่นที่ต้องการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดย เป็นที่รู้จักในฐานะศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ที่คนในชุมชนสามารถเข้าไปใช้งานเสริมสร้างทักษะใหม่ๆ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนมากขึ้น มีกระบวนการที่ประกอบไปด้วยทักษะการจัดการ ความรู้ (Knowledge management) การหาข้อมูล (Researching) การเก็บข้อมูล (Downloading) กลุ่ม ผู้ใช้งานส่วนใหญ่ ได้แก่ เกษตรกร ผู้หญิง เด็ก คนว่างงาน คนทำงาน ครุ เป็นต้น แนวคิดนี้ได้ถูก นำไปใช้ในประเทศกำลังพัฒนาอีกหลายๆ ประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในสถานการณ์วางแผนหรือ จัดทำเป็นโครงการนำร่อง โดยศูนย์ฯ ส่วนใหญ่จะดำเนินการในลักษณะการบูรณาการของบริการ ทางสื่อสารโทรคมนาคมโดยจะมีอุปกรณ์จำพวก โทรศัพท์ โทรสาร อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สำนักงาน และมีพื้นที่สำหรับการจัดประชุม การฝึกอบรม และมีบทบาทของศูนย์ สารสนเทศชุมชนโดยสรุป ดังนี้

1. จัดหาการสื่อสารโทรคมนาคมรวมทั้งอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีให้พร้อมบริการ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต โทรสาร เครื่องพิมพ์ เครื่องสแกน เครื่องถ่ายเอกสาร

2. เตรียมการอบรมในการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือให้แก่คนในชุมชน

3. เตรียมข้อมูลข่าวสารไว้รองรับความต้องการของคนในชุมชนที่แตกต่างกัน เช่น บริการจัดหางาน บริการของรัฐ การพัฒนาการเกษตร การศึกษา การอบรม

ศูนย์สารสนเทศชุมชนเป็นอีกกลไกสำคัญที่จะสามารถช่วยให้ประเทศที่กำลังพัฒนา และพื้นที่ที่ห่างไกลความเจริญ ได้รับการเข้าถึงการบริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขยายบริการไปสู่สาธารณะ อาทิเช่น การศึกษา การสาธารณสุข สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน

ปัจจุบันมีหลายประเทศได้ทำการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศชุมชนในหลากหลายสถานที่ เช่น โรงเรียน ห้องสมุดชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ทำการไปรษณีย์ ทำให้มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น กระท่อมสื่อสาร ศูนย์กลางความรู้ของหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีชุมชน เป็นต้น (Rao, 2008a)

ลักษณะทั่วไปสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของศูนย์สารสนเทศชุมชน

ศูนย์สารสนเทศชุมชน เป็นสถานที่ติดต่อสื่อสาร สนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของคนและสังคม โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนจะต้องช่วยกันดูแลรักษา ศูนย์สารสนเทศชุมชน หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการหรือให้ความช่วยเหลือจำเป็นต้องทบทวนแนวคิดของชุมชนที่มีต่อเทคโนโลยีเพื่อค้นหาวิธีที่จะทำให้พัฒนาศูนย์สารสนเทศชุมชนในพื้นที่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ระบุลักษณะทั่วไปสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของศูนย์สารสนเทศชุมชนซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถทางการเงิน (Financial viability) ความสามารถของศูนย์สารสนเทศชุมชนในการสร้างรายได้เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการและ/หรือ ค่าใช้จ่ายของสถานประกอบการเริ่มต้น แต่ความสามารถที่จะจ่ายสำหรับตัวเองนั้นโดยทั่วไปต้องมีการเก็บรายได้โดยตรงจากผู้ที่ใช้บริการของศูนย์ฯ (Rao, 2008b)

2. ความสามารถของพนักงาน/ผู้ดูแลศูนย์ (Staff capability) พนักงานได้รับทักษะใหม่ๆ จากการอบรมทำให้เกิดความสามารถในการดูแล การสร้างความมั่นใจในความสามารถเฉพาะของผู้ผ่านการฝึกอบรมในขณะที่คนอื่นๆ ในชุมชน ไม่มีทักษะด้านนี้ จะทำให้เกิดความมั่นใจและความร่วมมือในการดูแลรักษาการใช้ประโยชน์จากศูนย์ฯ (Rao, 2008a)

3. การยอมรับของชุมชน (Community acceptance) ความยั่งยืนของศูนย์ฯ จะถูกกำหนดจากระดับของการยอมรับของคนในชุมชนที่เข้าใช้บริการ ซึ่งศูนย์ฯ ที่ประสบความสำเร็จจะ

ส่งผลกระทบต่อชุมชนทางด้าน วัฒนธรรม การสื่อสาร เศรษฐกิจ โครงสร้างทางสังคมและ การพัฒนาในอนาคต (Rao, 2008a)

4. การบริการ (Service delivery) เป็นการบริการที่เกี่ยวกับการไหลอย่างต่อเนื่องของ ข้อมูลที่ชุมชนพบว่าเป็นประโยชน์ พร้อมใช้ และพัฒนาขึ้นตามความต้องการของชุมชนในเชิงรุก ให้บริการข้อมูลใหม่ๆ จากแหล่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ซึ่ง ความยั่งยืนของการให้บริการอาจเกิด จากการมีกลยุทธ์ของท้องถิ่นร่วมกับการให้บริการที่ตอบสนองบทบาทบริการสาธารณะ การเกษตร ข้อมูลการดูแลสุขภาพ การเตือนภัยพิบัติ และการปกครอง (Rao, 2008a)

จะเห็นได้ว่าความยั่งยืนของศูนย์สารสนเทศชุมชนนั้นเกิดจากความร่วมมือและการ ร่วมกันของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและท้องถิ่น โดยภาครัฐจำเป็นต้องมีการวางระบบบริหารจัดการที่ ดี ทั้งในด้านการวางแผนนโยบายด้านการเงิน การวางแผนด้านบุคลากรทั้งในส่วนของภาคบริหาร และภาคท้องถิ่นที่ต้องมีการรับผิดชอบร่วมกัน ตลอดจนภาคท้องถิ่นและภาคประชาชนจะต้องมีการ สร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงความสำคัญของประโยชน์ของศูนย์สารสนเทศชุมชนพร้อมทั้งให้ ความร่วมมือกับภาครัฐในการบริหารจัดการศูนย์สารสนเทศชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การจัดหา บุคลากรที่มีใจบริการ และการให้ความร่วมมือในการบำรุงรักษาศูนย์สารสนเทศได้ด้วยตนเอง

ความเป็นมาของศูนย์สารสนเทศชุมชนในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศชุมชนในรูปแบบหรือชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เนื่องจากมีหลากหลายหน่วยงานที่เริ่มดำเนินการ อาทิเช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรอาสาสมัคร เป็นต้น โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 และต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากได้มีการ กำหนดนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการ เรียนรู้ในปี พ.ศ. 2554-2553 ของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยี สารสนเทศแห่งชาติ. 2545, น.17)

การสร้างศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้สารสนเทศ ศูนย์การ เรียนรู้ ICT ชุมชน จึงมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่จัดตั้ง แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั่วประเทศ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและ การพัฒนา. 2552, น.15-19) เช่น

1. ศูนย์สารสนเทศชุมชน โดยวิทยาลัยสาธาณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้ศูนย์ สารสนเทศชุมชนเพื่อเป็นช่องทางของการพัฒนา โดยเฉพาะการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชน โดยทำเป็นโครงการนำร่องในเขตพื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ในชื่อ “โครงการแม่เมาะเฉลิม พระเกียรติ”

2. โครงการพัฒนาชนบทไทย เทเลเซ็นเตอร์ฉบับนักศึกษา ภายใต้การสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชน โดยเริ่มจากกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เริ่มจากเงินบริจาคต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยทำเป็นลักษณะศูนย์นำร่องในรูปแบบต่างๆ ตามบริบทที่ชุมชนต้องการ

3. กลุ่มศิลปินวัฒนธรรมกระเจกเงา โดยองค์กรพัฒนาเอกชนที่เน้นการเข้าถึงสื่อ ICT ให้กับกลุ่มคนชายขอบ (Marginal groups) หรือคนที่มีโอกาสน้อยกว่าคนอื่น (The less) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการพัฒนา โดยเน้นการประยุกต์ใช้ ICT เพื่อการสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น ให้ชุมชนเข้ามาสืบค้นเองโดยตรง ให้เด็กเยาวชนเข้ามาใช้ รวมทั้งการนำข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมาผลิตเป็นสื่อรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับชุมชนรวมทั้งยังใช้ ICT เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ของชุมชนออกสู่สังคมภายนอก รวมทั้งการระดมทุน การค้าขายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของชุมชน

4. บ้านสามขาเทเลเซ็นเตอร์ เป็นตัวอย่างของศูนย์ที่เน้นการประสานงาน เน้นการมีส่วนร่วมโดยเป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ เครือข่ายซีเมนต์ไทย มูลนิธิศึกษาพัฒนา มูลนิธิไทยคม ชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ แกนนำชุมชน ลูกหลานในชุมชนเอง และหน่วยงานพี่เลี้ยงต่างๆ จากภายนอก เน้นการใช้ศูนย์ฯ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและเพื่อพัฒนาตนเอง แนวทางใช้จะคล้ายคลึงกับกลุ่มศิลปะกระเจกเงา คือ เน้นชุมชนเป็นฐานในการใช้ศูนย์เพื่อการพัฒนาตนเอง (Community-base utilization)

5. ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศชุมชน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ทำเป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศชุมชนนำร่องเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประมาณ 2-3 พื้นที่ เช่น ศูนย์เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น

6. โครงการนำร่องศูนย์โทรคมนาคมและสารสนเทศชนบท โดยบริษัท ลีอกซ์เลย์ จำกัด นับว่าเป็น “เทเลเซ็นเตอร์ภาคเอกชน” ในช่วงแรกๆ โดยได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากประเทศแคนาดา (GAIA : Global Alliance for into structure Advancement corporation, Canada) ที่นำร่องอยู่ 5 พื้นที่ทั่วประเทศ

7. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตบ้านน้อย โดยมูลนิธิศึกษาพัฒนา มูลนิธิไทยคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อลดช่องว่างการเข้าถึงและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยเฉพาะการศึกษาของเด็กเยาวชนในชุมชน ข้อมูลการพัฒนาประเด็นต่างๆ แนวทางการใช้จะคล้ายคลึงกับกลุ่มศิลปินวัฒนธรรมกระเจกเงา คือ เน้นชุมชนเป็นฐานในการใช้ศูนย์ฯ เพื่อการพัฒนาตนเอง (Community-base utilization)

8. โครงการอินเทอร์เน็ตตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เน้นการกระจาย การเข้าถึง ICT สู่ทุกชุมชนทั่วประเทศผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

9. ศูนย์บริการสารสนเทศชุมชนนาร่องเนคเทค หรือ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือมักเรียกสั้นๆ ว่า เนคเทคเทลเซ็นเตอร์ที่ให้เป็น โครงการนาร่องใน ชุมชน

10. อินเทอร์เน็ตสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ โดยบริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) หรือที่ เรียกว่า “เน็ตหมู่บ้าน” เป็นการนาร่อง มีการดำเนินการอยู่ในพื้นที่ต่างๆ เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ ยังมี “คู่อินเทอร์เน็ตสาธารณะ” ตามสถานที่ต่างๆ

11. ศูนย์คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ วัดสุทธิวาตวราราม จังหวัดสมุทรสาครเป็นเพียง โครงการนาร่องเพื่อทดสอบความเป็นไปได้เพื่อการเข้าถึง ICT ในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ กลุ่มเด็ก เยาวชนในชนบท

12. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ปี พ.ศ. 2550 นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ โดยกระทรวง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ “กระทรวง ICT” ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge based society) และการ สร้างคนในประเทศให้มีความรู้ ความสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าเทียมกัน โดย ดำเนินการโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 20 ศูนย์ จนถึงปี พ.ศ. 2555 จัดตั้งศูนย์ฯ ทั้งสิ้น 1,881 ศูนย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารของเด็ก เยาวชนและชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และลด ช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้ง ยังเป็นการส่งเสริมและช่วยทำนุบำรุงรักษา “ทุนเดิม” ของชุมชน ซึ่งก็คือ “ภูมิปัญญา องค์กรความรู้” ของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถ จัดทำ และนำเสนอภูมิปัญญาและองค์ความรู้เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

2.1.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่า

การลงทุนระยะยาวจะต้องมีค่าใช้จ่ายและรายได้เกิดขึ้นต่อเนื่องกันทุกปี จึงจำเป็น จะต้องใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ด้านการปรับค่าเงินของเวลา (Time Value of Money) มาใช้ในการคำนวณหาปัจจัยของต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดจากการลงทุน โดยอาศัย วิธีการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของโครงการลงทุน (Financial Investment Project Analysis) เป็นการเปรียบเทียบต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย (Cost) กับผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ (Benefits) จากโครงการนั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจว่าควรลงทุนหรือดูความเป็นไปได้ของการ ลงทุน โดยในการวิเคราะห์จะอาศัยตัววัดผลของการลงทุนหรือเกณฑ์การตัดสินใจ ดังนี้

1. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) คือ ความแตกต่างของกระแสเงินสดที่ได้รับสุทธิในแต่ละปีของโครงการการลงทุนกับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละปี ซึ่งจะบ่งชี้ถึงจำนวนผลประโยชน์สุทธิที่ได้รับตลอดระยะเวลาของโครงการ โดยหลักเกณฑ์การตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิต่ำกว่าศูนย์ ($NPV < 0$) แสดงว่าโครงการนั้นๆ มีความเหมาะสมที่จะลงทุนได้

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t} \quad \text{----- (2.1)}$$

โดยกำหนดให้

B_t = ผลตอบแทนในปีที่ t

C_t = ต้นทุนของโครงการในปีที่ t

r = อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้

t = ระยะเวลาที่ t (0, 1, 2, ..., n)

n = อายุของโครงการลงทุน

2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio: BCR) คือ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนรวมต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนรวมตลอดอายุของโครงการ โดยจะเลือกโครงการที่ BCR มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการลงทุนนี้ให้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นกับโครงการ (BCR มากกว่าหรือเท่ากับ 1)

$$BCR \geq \frac{\sum_{t=0}^n B_t (1+r)^{-t}}{\sum_{t=0}^n C_t (1+r)^{-t}} \quad \text{----- (2.2)}$$

โดยกำหนดให้

B_t = ผลตอบแทนในปีที่ t

C_t = ต้นทุนของโครงการในปีที่ t

r = อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้

t = ระยะเวลาที่ t (0, 1, 2, ..., n)

n = อายุของโครงการลงทุน

3. อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) คือ อัตราคิดลด (r) ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (NPV) มีค่าเท่ากับศูนย์อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) จะสามารถหาได้จากการแก้สมการข้างล่างนี้ และมีหลักเกณฑ์การเลือกโครงการคือจะเลือกโครงการที่ IRR มากกว่าค่าเสียโอกาสเงินลงทุน เพราะเป็นโครงการลงทุนที่ให้กำไรหรือให้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุน

$$\text{IRR}; 0 = \sum_{t=0}^n \frac{(B_t - C_t)}{(t+r)^t} \quad \text{-----} \quad (2.3)$$

โดยกำหนดให้

B_t = ผลตอบแทนในปีที่ t

C_t = ต้นทุนของโครงการในปีที่ t

r = อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้

t = ระยะเวลาที่ t (0, 1, 2, ..., n)

n = อายุของโครงการลงทุน

โครงการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจะมีกำไรหรือมีความเหมาะสมจากการลงทุนหรือไม่ โดยพิจารณาถึงค่าชี้วัดต่างๆ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงกฎการพิจารณาค่า NPV BCR และ IRR

NPV	BCR	IRR	ผลตอบแทนในการลงทุน
เป็นบวก	มากกว่า 1	มากกว่าอัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	มีกำไร
เท่ากับ 0	เท่ากับ 1	เท่ากับอัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	คุ้มทุน
เป็นลบ	น้อยกว่า 1	น้อยกว่าอัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	ขาดทุน

4. การวิเคราะห์ระยะคืนทุน (Payback Period: PB)

ระยะคืนทุนคือ ระยะเวลาที่ผลตอบแทนสุทธิของโครงการมีค่าเท่ากับค่าใช้จ่ายในการลงทุนของโครงการ สามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$\text{ระยะคืนทุน (PB)} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการลงทุน}}{\text{ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อปี}} \quad \text{-----} \quad (2.4)$$

2.1.3 ทฤษฎีและแนวคิดทางสถิติ

2.1.3.1 สถิติพื้นฐาน

1. ร้อยละ นำผลจากการแจกแจงความถี่หรือค่าร้อยละเพื่อแสดงภาพรวมของข้อมูลที่ได้ ในการนำเสนอนิยมใช้ตารางและแผนภูมิมากกว่าคำบรรยายเพียงอย่างเดียว

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544, น.35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \text{----- (2.5)}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มของการวัดทั้งหมดที่สนใจศึกษา

ตัวอย่าง คือ สับเซตของการวัดที่มาจากประชากรที่สนใจศึกษา

พารามิเตอร์ คือ ค่าจริงหรือค่าประชากร ซึ่งโดยทั่วไปไม่ทราบค่า

2.1.3.3 ตัวแปร

ตัวแปร คือ คุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มตัวอย่าง เช่น อุณหภูมิของร่างกายคือตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละบุคคล การนับถือศาสนา รายได้ อายุ ความสูง ตัวแปรคุณลักษณะเหล่านี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

ชนิดของตัวแปร

1. ตัวแปรเชิงคุณภาพ เป็นตัวแปรที่ข้อมูลไม่ใช่ตัวเลขแต่เป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นการแบ่งประเภทให้เห็นถึงความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม เช่น ศาสนา อาชีพ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา

2. ตัวแปรเชิงปริมาณ เป็นตัวแปรที่ถูกวัดมีค่าเป็นตัวเลข เช่น จำนวนบุตร รายได้ คะแนนสอบ ราคาสิ่งของ

2.2 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

มณฑิรา กิตติวารภรณ์ (2554) การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นศูนย์ฯ ที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการลดช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้ติดตั้งศูนย์

คอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงตามสถานที่ต่างๆ ในชุมชนที่มีความพร้อมและความเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น สร้างแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT และสืบค้นสารสนเทศ พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้าน ICT ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งรับบริการข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนสร้างประโยชน์แก่สินค้าและอาชีพของชุมชน เพื่อพัฒนาความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้ใช้หลักปัจจัยพื้นฐานของการบริหารในการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ศูนย์ฯ ดังกล่าว ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งกลุ่มประชากรตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 15 คน และ 2) ผู้ใช้บริการเป็นประชาชนในพื้นที่ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2553 – มกราคม 2554 จำนวน 120 คน

ผลการวิจัยจากข้อมูลผู้ให้บริการ ในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ อาคารสถานที่ มีขนาด แสงสว่าง และอุณหภูมิของศูนย์ฯ เหมาะสม ลักษณะของตัวอาคารมีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก กิจกรรมและการให้บริการ โดยรวมไม่เหมาะสม ควรให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นภายในชุมชน เช่น การฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การประกวดแข่งขัน เป็นต้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มากขึ้น เพื่อชักชวนให้คนในชุมชนมาใช้บริการ 2) ด้านบุคลากร พบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ไม่เพียงพอ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 2 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุงและตัวแทนชุมชน มีภาระหน้าที่ประจำ จึงส่งผลให้สามารถเปิดศูนย์ฯ ได้อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สภาพวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมมีความเหมาะสม มีความทันสมัย คุณภาพดี ค่อนข้างใหม่ การประมวลผลของคอมพิวเตอร์ค่อนข้างเร็ว โปรแกรมครอบคลุมการใช้งาน แต่ควรปรับปรุงเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต และควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น และ 4) ด้านงบประมาณ พบว่า อัตราค่าบริการ มีความเหมาะสม แต่ควรมีการหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม

ผลการวิจัยจากข้อมูลผู้ให้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความเห็นว่าสภาพการดำเนินงานของศูนย์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.69) สรุปในแต่ละด้าน ได้ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ อาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.58) กิจกรรมและการให้บริการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$,

S.D. = 0.62) 2) ด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.62) 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.69) และ 4) ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.98)

สิริกาญจน์ เชิดชู (2554) การยอมรับและการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทย ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ได้ทำการศึกษาการยอมรับและการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทย เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการเพิ่มจำนวนผู้ใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยใช้แบบจำลองทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM) มาปรับใช้เป็นการอภิปรายวิจัยให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กรที่ศึกษา การใช้ปัจจัยภายนอก (External variables) ที่ผ่านการทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากการให้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในองค์กร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสอบถามผู้มาใช้บริการของศูนย์ฯ ในแต่ละภูมิภาค จำนวน 513 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยโปรแกรม SPSS และ AMOS โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ามีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจในการเข้าใช้งานศูนย์ฯ 3 ปัจจัย คือ 1) อิทธิพลทางสังคม 2) การรับรู้ถึงความง่ายในการเข้าใช้งานศูนย์ฯ และ 3) การรับรู้ถึงประโยชน์ในการเข้าใช้งานศูนย์ฯ นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนทางอ้อมให้เกิดความตั้งใจในการเข้าใช้งานศูนย์ฯ คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านวัสดุ/อุปกรณ์ และปัจจัยด้านงบประมาณ

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2554) กิจกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้ดำเนินการศึกษา สํารวจและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่จัดตั้งในปีงบประมาณ 2550-2553 จำนวน 279 แห่ง โดยตั้งสมมติฐานในการศึกษา 3 ข้อ คือ 1) โครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมและการกระจายความรู้ในระดับชุมชน 2) การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และ 3) การจัดการการมีส่วนร่วมกับชุมชนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

สถาบันวิจัยฯ ได้ทำการเก็บข้อมูลแบบสามประสาน (Triangulation Method) เพื่อสร้างความมั่นใจถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interviews) การสังเกต (Observation) การมีส่วนร่วม (Participative Method) โดยลงพื้นที่สำรวจ

และจัดเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 4 เดือน นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2553 – มกราคม 2554 สรุปผลการศึกษาตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐาน 1: โครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและการกระจายความรู้ในระดับชุมชน ผลการศึกษาพบว่า การตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศกับบุคคลหรือกลุ่มคนอื่นที่อยู่ภายนอกชุมชน ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศที่หลากหลาย ประชาชนสามารถใช้ช่องทางเหล่านี้เพื่อการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ภูมิปัญญาและสารสนเทศ เป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกระจายความรู้ในชุมชน โดยสถิติการเข้าใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน พบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั่วไป การศึกษาเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตและการรับส่ง E-mail การใช้บริการเหล่านี้ ล้วนมีผลกระทบต่อ การกระจายความรู้ในชุมชนแทบทั้งสิ้น นอกจากนั้น เมื่อวิเคราะห์ถึงประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน พบว่า ประชาชนใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อการศึกษาข้อมูลและนำมาเป็นพื้นฐานในการปรับแนวทางการใช้ชีวิต เช่น เมื่อประชาชนได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของราคาพืชผล เครื่องอุปโภค – บริโภค หรือแม้แต่ราคาน้ำมัน และพบว่ามีการใช้สารสนเทศเพื่อวางแผนการดำเนินชีวิต เช่น วางแผนในการผลิตสินค้าการเกษตรให้เหมาะสมกับฤดูกาลและช่วงเวลาของความต้องการของตลาด วางแผนเกี่ยวกับการใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นต้น นอกจากนั้น ประชาชนบางส่วนยังสามารถใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อซื้อขายสินค้าออนไลน์ ตลอดจนการทำธุรกรรมอื่น ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากผลดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถสรุปตามสมมติฐานได้ว่า โครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและการกระจายความรู้ในระดับชุมชนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐาน 2: การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จากผลการประเมินพบว่า ตัวชี้วัดทางการบริหารจัดการมีค่าคะแนนที่สูงผ่านเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย 1) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ใช้บริการหน้าใหม่ให้สูงขึ้น อันจะนำมาสู่การกระจายและการเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึงของประชาชนตามเป้าประสงค์ของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 2) การกำหนดระเบียบหรือหลักเกณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในการให้บริการประชาชน สะท้อนบทบาทของการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสนองต่อการให้บริการของประชาชนทุกกลุ่มในชุมชนทั้งเด็ก เยาวชน วัยทำงาน และผู้สูงอายุ ให้มีโอกาสดูงานอย่างเท่าเทียมกัน 3) การสอดส่องดูแลให้ผู้ใช้บริการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ พบว่าผู้ให้บริการ

รับรู้ถึงการสอดคล้องดูแลของผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 75.34 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้ดูแล และ 4) การบริหารการเงินและงบประมาณ ศูนย์ฯ สามารถจัดหางบสนับสนุนจากภายนอก และมีระบบการบริหารการเงินที่โปร่งใส จากผลดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถสรุปตามสมมติฐานได้ว่า การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐาน 3: การจัดการการมีส่วนร่วมกับชุมชนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จากผลการประเมินพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพการดำเนินงานที่ระดับดี (ช่วงคะแนน 3.01 – 4.00) ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ มีการเน้นให้ชุมชนเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง โดยเฉพาะศูนย์ฯ ประเภทศาสนสถาน ที่มีการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมและให้ชุมชนเป็นเจ้าของ โดยใช้ศักยภาพที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ที่เป็นจุดแข็งในการรวบรวมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อการดำเนินงานให้สนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการในชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ดูแลศูนย์ฯ เป็นรุ่นต่าง ๆ หมุนเวียนมาทำหน้าที่ให้บริการ ซึ่งกลุ่มดังกล่าวนี้ มีทั้งเยาวชนในชุมชน ประชาชนชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ยังเน้นการมีส่วนร่วม ดังแสดงในค่าคะแนนการประเมินในตัวชี้วัดที่ 19 : ที่พบว่าศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 83.09 มีโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มาจากหลายภาคส่วนที่มีบทบาทในชุมชน ดังเช่น ตัวแทนหน่วยงานที่ตั้ง ตัวแทนภาครัฐในชุมชน ตัวแทนชุมชน และสามารถระดมทรัพยากรในชุมชนเข้ามาสนับสนุนการบริหารงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง จากผลดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถสรุปตามสมมติฐานได้ว่า การจัดการการมีส่วนร่วมกับชุมชนมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ประภาพรรณ วุ่นสุข (2553) ลักษณะของการบริหารจัดการที่เหมาะสมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษา ในประเทศไทย ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ได้ทำการศึกษาลักษณะของการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (Telecentre) โดยการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบในการบริหารจัดการชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อวิเคราะห์สรุปลักษณะของการบริหารจัดการที่เหมาะสมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในประเทศไทย โดยใช้ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สำหรับวิจัยเชิงคุณภาพใช้กรณีศึกษาแบบเปรียบเทียบ (Comparative Case

Study Method) โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ผู้ดูแลศูนย์ฯ และผู้รับบริการฯ ทั้งสิ้นจำนวน 60 คน จาก 4 กรณีศึกษา คือ 1) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเฉลิมพระเกียรติวัดโพธิาราม จ.ร้อยเอ็ด 2) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนวัดบูรพา จ.ยโสธร 3) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ญ จ.สมุทรปราการ และ 4) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเทศบาลตำบลหนองเสือ จ.ปทุมธานี สำหรับวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บข้อมูลจากผู้ดูแลศูนย์ฯและผู้รับบริการฯจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 202 ศูนย์ทั่วประเทศ รวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมภาษณ์กลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 องค์ประกอบคือ

1. องค์ประกอบของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย โครงสร้างทางเทคโนโลยี การบริการ และทรัพยากรบุคคล
2. องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชน ประกอบด้วย โครงสร้างชุมชน คณะกรรมการบริหาร ความรับผิดชอบ

ผลการวิจัยยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มากที่สุดจำนวน 6 ปัจจัย คือ

1. มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานและวิเคราะห์สภาพการณ์ต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน (1.70)
2. มีการกำหนดระเบียบ/ข้อปฏิบัติภายในศูนย์ฯ (1.65)
3. มีการกำหนดกลุ่มผู้รับบริการ และทำการตลาด ประชาสัมพันธ์ (1.50)
4. การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(1.45)
5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ฯจากสมาชิกในชุมชนอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง (1.43)
6. เป็นแหล่งศึกษาดูงานให้แก่ศูนย์ฯอื่น และองค์กรอื่น ๆ (1.40)

2.2.2 บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่า

กรณีการ จำปามูล (2555) การประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ได้ทำการศึกษาด้านทุนค่าใช้จ่าย รายได้ และวิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่าย ในการจัดทำโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเขาชก องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยเป็นการนำแนวคิดของการตัดสินใจลงทุน โดยโดยการนำต้นทุนหรือ

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนที่เกิดขึ้นในปีต่าง ๆ ในอนาคตของโครงการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านเขาชกมารวมกัน เพื่อเปรียบเทียบกัน แบบที่คำนึงถึงมูลค่าของเงินในอนาคต หรือโดยอาศัยหลักการว่าเงินจำนวนเดียวกันในปัจจุบันและอนาคตจะไม่เท่ากัน โดยใช้หลักเกณฑ์การตัดสินใจ 3 ประการคือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลประโยชน์ต่อต้นทุน และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ

โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านเขาชก มีขนาดเนื้อที่ 3 ไร่ ตั้งอยู่ที่บ้านเขาชก หมู่ที่ 2 ตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ข้อมูลในการวิเคราะห์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านเขาชก (ชั่วคราว) ซึ่งปัจจุบันใช้อาคารเรียนของโรงเรียนบ้านเขาชก (เบญจศิริราษฎร์วิทยาคาร) และโรงเรียนบ้านชากนา (ประเสริฐราษฎร์พัฒนา) อำเภอหนองใหญ่ เป็นสถานที่ดำเนินการ การวิเคราะห์ มีข้อสมมุติที่สำคัญได้แก่ อายุโครงการ 20 ปี โดยเริ่มต้นก่อสร้างในปี 2555 และสามารถเปิดให้บริการได้ในปี 2556 อัตราคิดลดเท่ากับร้อยละ 8 โครงการสามารถรองรับเด็กเล็กได้จำนวนสูงสุด เท่ากับ 100 คน ข้อสมมุติกรณีหากไม่มีโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านเขาชก ผู้ปกครองจะต้องนำเด็กเล็กไปฝากเลี้ยงยังสถานรับเลี้ยงเด็ก มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 1,000 บาทต่อเดือน และปี พ.ศ. 2575 ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดโครงการ มูลค่าซากของโครงการเท่ากับ 4,000,000 บาท

ผลการศึกษาพบว่า NPV ของโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านเขาชกมี ค่าเท่ากับ 578,167 บาท BCR มีค่าเท่ากับ 1.03 และ IRR มีค่าเท่ากับร้อยละ 9.80 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว กรณีรัฐบาลไม่ให้เงินอุดหนุน พบว่า NPV มีค่าเท่ากับ 305,939 บาท BCR มีค่าเท่ากับ 1.02 และ IRR มีค่าเท่ากับร้อยละ 8.96 สรุปได้ว่า การลงทุนโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านเขาชกคุ้มค่าต่อการลงทุน นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว แสดงให้เห็นว่า โครงการสามารถทนทานต่อการที่รัฐบาลไม่ให้เงินอุดหนุนได้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชก ควรลงทุนในโครงการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่บ้านเขาชก เนื่องจากโครงการดังกล่าวมีความคุ้มค่าในการลงทุน

สนธยา วันชัย (2550) การประเมินความคุ้มค่าของการใช้งานอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินความคุ้มค่าของการใช้งานอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการใช้งานอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยฯ จากกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์/ข้าราชการ บุคลากรและนักศึกษา ที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยฯ ในภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 364 คน โดยทำการวิเคราะห์ใน 3 ด้าน ด้วยกันคือ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิชาการ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ด้านการพัฒนาองค์กร และ 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริการอินเทอร์เน็ต และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่า ร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาองค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริการอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยสรุปด้านที่มีความคุ้มค่าต่อการใช้งานมากที่สุดคือด้านวิชาการ และด้านที่มีความคุ้มค่าน้อยที่สุดคือด้านการบริการอินเทอร์เน็ต

จูลีรัตน์ ศรีศิริ (2546) การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการสุขภาพและจุดคุ้มทุนขั้นพื้นฐานของศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารสาธารณสุข)

ได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการสุขภาพและจุดคุ้มทุนขั้นพื้นฐานของศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) หาต้นทุนต่อหน่วยบริการของศูนย์สุขภาพชุมชน 2) หาจุดคุ้มทุนของศูนย์สุขภาพชุมชน 3) เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยบริการของหน่วยบริการปฐมภูมิหลักและหน่วยบริการปฐมภูมิรอง 4) เปรียบเทียบจุดคุ้มทุนของศูนย์สุขภาพชุมชนในหน่วยบริการปฐมภูมิหลักและหน่วยบริการปฐมภูมิรอง และ 5) เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยบริการและจุดคุ้มทุนของหน่วยบริการปฐมภูมิรองในสังกัดโรงพยาบาลศูนย์กับโรงพยาบาลชุมชน โดยทำการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้วิธีเก็บข้อมูลบางส่วน ศึกษาไปข้างหน้าช่วงเวลา 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2545 ประชากรที่ศึกษา คือ ศูนย์สุขภาพชุมชนในหน่วยบริการปฐมภูมิหลักและหน่วยบริการปฐมภูมิรอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบบันทึกข้อมูล ศึกษาเฉพาะต้นทุนดำเนินการโดยสำรวจสัดส่วนการใช้เวลาของเจ้าหน้าที่และต้นทุนค่าวัสดุ การคิดจุดคุ้มทุนใช้สูตรคำนวณ โดยใช้ค่าเฉลี่ยต้นทุนต่อหน่วยบริการเป็นราคาที่ทำให้บริการโดยใช้สถิติ แมนวิทนี ยู และวิลค็อก ซอน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ศูนย์สุขภาพชุมชนในหน่วยบริการปฐมภูมิหลักจัดบริการสุขภาพได้ 6 กิจกรรมและหน่วยบริการปฐมภูมิรองจัดได้ 9 กิจกรรมจากกิจกรรมหลัก 11 กิจกรรม ค่าเฉลี่ยต้นทุนต่อหน่วยบริการ คือ 73.91 และ 83.52 บาท ต่อครั้งตามลำดับ 2) จุดคุ้มทุนของหน่วยบริการปฐมภูมิหลักและหน่วยบริการปฐมภูมิรองจาก 6 กิจกรรมในข้อ 1 ค่าเฉลี่ยคือ 2,123.15 และ 1,457.21 ครั้งต่อปี ซึ่งหน่วยบริการปฐมภูมิหลักมีจำนวนการให้บริการต่ำกว่าจุดคุ้มทุน แต่หน่วยบริการปฐมภูมิรองมีจำนวนการให้บริการสูงกว่าจุดคุ้มทุน 3) ต้นทุนต่อหน่วยบริการการตรวจรักษาและการส่งเสริมสุขภาพของหน่วยบริการปฐมภูมิหลักกับปฐมภูมิรองมีความแตกต่างกันระดับนัยสำคัญ 0.01 4) จุดคุ้มทุนการตรวจรักษาของหน่วยบริการปฐมภูมิหลักกับปฐมภูมิรองมี

ความแตกต่างกันระดับนัยสำคัญ 0.05 และจุดคุ้มทุนการตรวจรักษาของหน่วยปฐมภูมิหลักจะมีค่ามากกว่าหน่วยปฐมภูมิรอง 5) จุดคุ้มทุนบริการก่อนกลับบ้านของหน่วยบริการปฐมภูมิรองในสังกัดโรงพยาบาลศูนย์กับโรงพยาบาลชุมชนมีความแตกต่างกันระดับนัยสำคัญ 0.05 และจุดคุ้มทุนบริการก่อนกลับบ้านหน่วยปฐมภูมิรองในสังกัดโรงพยาบาลศูนย์จะมีค่าสูงกว่าโรงพยาบาลชุมชน

2.3 สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาบทความเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบถึงรูปแบบและวิธีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ตลอดจนการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เครื่องมือและแนวทางการวิเคราะห์ ด้านรายได้และต้นทุนต่อหน่วยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง (สนธยา วันชัย ,2550 และจุไรรัตน์ ศรีศิริ ,2546) และด้านการประเมินความคุ้มค่าของการลงทุนใช้เครื่องมือทางการเงิน เช่น NPV BCR IRR เป็นตัววิเคราะห์ (กรรณิการ์ จำปามูล ,2555)

2.4 บริบทองค์กรกรณีศึกษา

2.4.1 บริบทของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารในระดับชุมชนเพื่อมุ่งลดช่องว่างระหว่างสังคมเมือง และสังคมชนบท จึงได้ดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อติดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ พร้อมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงตามสถานที่ต่างๆ ในชุมชนที่มีความพร้อมและเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงสารสนเทศให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น สร้างแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT และสืบค้นสารสนเทศ พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้าน ICT รวมถึงการสร้างห้องเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรับบริการข้อมูลข่าวสาร และบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ ตลอดจนสร้างประโยชน์แก่สินค้า และอาชีพของชุมชน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในสถานที่ราชการที่เหมาะสม ศาสนสถานและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนและชุมชน ให้มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าข้อมูล ต่อยอดความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. เพื่อสร้างผู้ชำนาญการในชุมชนให้มีความรู้ ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสามารถดูแลศูนย์การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. เพื่อรวบรวมความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การสร้างงาน สร้างอาชีพ ตลอดจนสนับสนุนการตัดสินใจของคนในชุมชนได้ และสนับสนุน ปรึกษาเศรษฐกิจพอเพียง

4. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลของคนในแต่ละชุมชน และระหว่างชุมชน โดยเฉพาะเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น เกษตรกรรม การสร้างอาชีพ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และต่อ ยอดความรู้ของชุมชน

5. ลดช่องว่างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Digital Divide) โดยประชาชน สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการสอดแทรกคุณธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม เหมาะสม ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เยาวชน รวมถึงเป็นช่องทางการเข้าถึงบริการภาครัฐ (e-Services)

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทุกภาคส่วนทั้งในชุมชนพื้นที่ห่างไกลและชุมชนเมืองที่ขาดแคลนและด้อย โอกาส

การดำเนินงานโครงการ

1. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

1.1 สํารวจข้อมูลโดยการออกแบบสอบถามไปยังชุมชนต่างๆ เพื่อทราบข้อมูล พื้นฐาน ความต้องการ ความจำเป็น และศักยภาพในการบริหารงานศูนย์ตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ

1.2 คัดเลือกชุมชน หรือสถานที่ที่มีศักยภาพ เหมาะสม และสามารถดูแลศูนย์ในปี ต่อๆ ไปได้ โดยกระทรวงฯ จะสนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์ศูนย์ และค่าเชื่อมต่อเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเฉพาะปีแรกเท่านั้น

1.3 ชุมชนคัดเลือกผู้ทำหน้าที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 2 คน ที่มีความพร้อม สามารถเสียสละเวลาดูแลศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ดำเนินการจัดหาและติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ โดยการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง วัสดุสำนักงาน (โต๊ะ-เก้าอี้) ระบบเครือข่าย และค่าบริการอินเทอร์เน็ต ระยะเวลา 12 เดือน

1.5 ระบบบริการเครือข่าย Software Management ระบบจัดเก็บ Log file ตาม พรบ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

1.6 หลังจากระยะเวลา 1 ปี จะส่งมอบให้ชุมชนบริหารจัดการ และดูแลระบบ คอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งด้วยตนเองทั้งหมด โดยกระทรวงฯ จะไม่ตั้งงบประมาณให้อีก โดยการให้ยืม

ก่อนที่จะโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ศูนย์ฯ ตามระเบียบ บริหารจัดการได้ด้วยตนเองตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. พัฒนาศักยภาพผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

2.1 จัดทำแผนการอบรม สัมมนา และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

2.2 อบรมผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

2.3 จัดทำหลักสูตรการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ จำนวนอย่างน้อย 2 หลักสูตร ในระดับสูงและระดับพื้นฐานเพื่อให้ผู้ดูแลศูนย์สามารถเลือกได้ตามความเหมาะสม และความต้องการ ดังนี้

ระบบคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต

ระบบเครือข่าย พร้อมการซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์

การพัฒนาเว็บไซต์ และสื่อประสม

การเป็นผู้สอน (Train the Trainer)

2.4 จัดทำกรอบเนื้อหาการสัมมนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากศูนย์รุ่นพี่ การดำเนินการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน การคิดคำนวณต้นทุน การบริหารจัดการ

2.5 เนื้อหาอื่นๆ เพื่อเสริมศักยภาพการดำเนินงานของผู้ดูแลศูนย์ และเสริมสร้างแนวคิดการพัฒนาชุมชน

2.6 จัดให้มีการศึกษาดูงานในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ผลการดำเนินงานในระดับดีถึงดีมาก

2.7 จัดสัมมนาใหญ่โครงการ พร้อมจัดนิทรรศการ ออกร้านค้าชุมชน ภายใต้แนวคิด “ตลาดชุมชน ถนนคนเดิน”

2.8 จัดอบรม/สัมมนากระชับความสัมพันธ์เครือข่ายแกนนำผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

3. การพัฒนาศักยภาพชุมชน

3.1 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นผู้จัดหาผู้เข้ารับการอบรมจากประชาชนในละแวกใกล้เคียง

3.2 จัดการอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่ประชาชนในชุมชนผ่านศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในหลักสูตรต่างๆ โดยวิทยากรชุมชน

3.3 ประเมินความพึงพอใจของการอบรมโดยประชาชน

3.4 วิทยากรรวบรวม และส่งหลักฐานการอบรมเพื่อเบิกจ่ายเงินค่าวิทยากร

3.5 ติดตามและส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานโครงการ

1. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นมา จนถึงปีงบประมาณ 2555 สามารถจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้จำนวน 1,881 ศูนย์ ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในแต่ละปีงบประมาณและวงเงินตามสัญญา

ที่	ปีงบประมาณ	จำนวนศูนย์	วงเงินตามสัญญา(ล้านบาท)
1	2550	20	12.5800
2	2551	140	63.6600
3	2552	117	54.1800
4	2553	602	273.9081
5	2554	1,000	356.8700
6	2555	2	0.7350
รวม		1,881	761.9331

ติดตั้งรวมจำนวน 1,881 ศูนย์ ครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด กระจายตัวออกไปในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้ง 4 ภาค ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในแต่ละภาคและปีที่จัดตั้ง

ภาค	ปีที่จัดตั้ง						รวมจำนวน (ศูนย์)
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	
1. เหนือ	5	45	21	139	275	-	485
2. ใต้	5	19	22	106	149	-	301
3. กลาง	6	35	29	134	246	2	452

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ภาค	ปีที่จัดตั้ง						รวมจำนวน (ศูนย์)
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	
4. ตะวันออกเฉียงเหนือ	4	41	45	223	330	-	643
รวม							1,881

โดยแบ่งขนาดศูนย์ออกเป็นศูนย์ขนาดเล็ก (S) ขนาดกลาง (L) ขนาดใหญ่ (L) และขนาดใหญ่่มาก (XL) ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 แสดงจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในแต่ละขนาด

ภาค	จำนวนศูนย์ในแต่ละปีงบประมาณ						ปัจจุบัน*	ราคาต่อศูนย์ โดยประมาณ
	2550	2551	2552	2553	2554	2555		
1. S (5+1)	-	42	-	-	-	-	26	227,000
2. M (10+1)	-	31	30	140	-	1	214	324,000
3. L (15+1)	-	32	45	134	1000	-	1310	422,000
4. XL (20+1)	20	35	42	223	-	-	331	519,500
รวม							1,881	

จำนวนศูนย์ในแต่ละขนาดในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากกระทรวงฯ ได้จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมให้แก่ศูนย์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

2. จัดอบรมผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประชาชน และกลุ่มคนทำงานที่บ้านด้วยสื่อ ICT ในชุมชน

2.1 หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน อาทิเช่น

1. การออกแบบมัลติมีเดียและเว็บไซต์
2. บริหารจัดการระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย
3. ระบบคอมพิวเตอร์เบื้องต้น

4. การสร้างสื่อประสมขั้นสูง
5. การบริหารจัดการระบบเครือข่าย
6. การเป็นผู้สอนโปรแกรมจัดการสำนักงาน
7. หลักสูตรการใช้อินเทอร์เน็ตและการสร้างเว็บไซต์อย่างง่ายด้วย Template
8. หลักสูตร โปรแกรมสำนักงาน Microsoft Office 2007
9. หลักสูตรการซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์
10. หลักสูตรระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
11. หลักสูตร การสร้างเว็บขั้นสูง ด้วย Joomla
12. การสร้าง Animation และ Multimedia
13. การออกแบบผลิตภัณฑ์ Packaging และสื่อสิ่งพิมพ์

2.2 หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมประชาชน คือ หลักสูตรคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น

2.3 หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมกลุ่มคนทำงานที่บ้านด้วยสื่อ ICT ดังนี้

1. หลักสูตรระดับสูง : การขายสินค้าออนไลน์
2. หลักสูตรระดับกลาง : การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
3. หลักสูตรระดับต้น : คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้ใช้งานเบื้องต้น

2.4 พัฒนาเว็บไซต์ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และ Template web สำหรับศูนย์ฯ ต่างๆ เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้โดยง่าย พัฒนาร้านค้าชุมชนออนไลน์เพื่อให้ชุมชนสามารถมีร้านค้าของตนเองง่าย และสะดวกในการขายสินค้าออนไลน์ และพัฒนาระบบ e-Learning เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และทบทวนด้วยตนเองทั้งแก่ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้บริหารศูนย์ฯ โดยพัฒนาหลักสูตรมาจากหลักสูตรของ Telecentre.org และหลักสูตรสำหรับประชาชนทั่วไป

2.4.2 บริบทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง เป็นศูนย์ฯ ที่ได้รับการจัดตั้งจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อปี 2550 เป็น 1 ใน 20 ศูนย์แรกของกระทรวงฯ ที่ดำเนินการโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนขึ้นในประเทศไทย โดยศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียงเป็นศูนย์ขนาดใหญ่สุด (XL) มีเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 21 เครื่อง มีโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน 1 เครื่อง มีเครื่องพิมพ์จำนวน 1 เครื่อง

ข้อมูลทั่วไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง ตั้งอยู่ที่อาคารเรียนชั้น 1 ของโรงเรียนวัดโคธาราม ในพื้นที่ตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยตำบลบางเพรียงมีพื้นที่ทั้งหมด 21,250 ไร่ หรือ 34 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นที่การเกษตร 14,875 ไร่ จำนวนประชากร 11,159 คน จำนวนครัวเรือน 4,567 ครัวเรือน ความหนาแน่น 328 คนต่อตารางกิโลเมตร ภาษาท้องถิ่นที่ใช้คือภาษาไทยกลาง ประชากรนับถือศาสนาพุทธ และ อิสลาม มีจำนวนหมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านอ้อมไร่ หมู่ 2 บ้านไร่พริก หมู่ 1 บ้านอ้อมไร่ หมู่ 2 บ้านไร่พริก หมู่ 3 บ้านท้ายวัด หมู่ 4 บ้านบางเพรียง หมู่ 5 บ้านบางเพรียง และ หมู่ 6 บ้านลาดห้วย มี 4,567 ครัวเรือน

ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง บริหารศูนย์ฯ ในลักษณะการมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์ฯ ที่ประกอบไปด้วยชุมชนหลายภาคส่วนทั้งผู้นำชุมชน เยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น โดยคณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำกับดูแลการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน รวมถึงการดูแลบำรุงรักษา และกระตุ้นให้เกิดการใช้งานศูนย์ฯ อย่างเป็นรูปธรรม
2. ประสานงานร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และประชาชนในชุมชนในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด วิธีการวัดผล และระบบการจัดเก็บข้อมูลของการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
3. ติดตาม ตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานศูนย์ฯ เสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการ / หัวหน้าชุมชน และปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. จัดฝึกอบรมการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และจัดตารางเวลาการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้แก่ประชาชนในชุมชนในชุมชน รวมถึงการจัดหาและนำเสนอความรู้เทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อบริการแก่ประชาชน

สถิติจำนวนชั่วโมงในการเข้าใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ข้อมูลการเข้าใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในปีงบประมาณ 2553-2554 มีสถิติชั่วโมงการเข้าใช้ในแต่ละเดือน ดังนี้

ตารางที่ 2.5 แสดงจำนวนชั่วโมงที่ให้บริการในแต่ละเดือน

เดือน	ปีงบประมาณ 2553	ปีงบประมาณ 2554
	จำนวนชั่วโมง	จำนวนชั่วโมง
ตุลาคม	94	94
พฤศจิกายน	798	190
ธันวาคม	303	7
มกราคม	306	221
กุมภาพันธ์	696	247
มีนาคม	237	177
เมษายน	144	59
พฤษภาคม	124	155
มิถุนายน	486	277
กรกฎาคม	238	260
สิงหาคม	247	268
กันยายน	218	392
รวม	3,891	2,347

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง ถือเป็นศูนย์ต้นแบบของการจัดการศูนย์ด้วยระบบการเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้รับรางวัลศูนย์ดีเด่นประจำปี 2550 และ 2551 และได้รับรางวัลศูนย์ต้นแบบด้านการจัดการศูนย์แบบอิเล็กทรอนิกส์ในปี 2553 และได้รับรางวัลรองอันดับสองในการประกวดการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ ในปี 2555 จึงนับได้ว่าเป็นศูนย์ที่ประสบความสำเร็จทางด้านการบริหารจัดการศูนย์เพื่อต่อยอดความรู้ให้กับชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับชุมชนของตนเองอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนซึ่งมีความสำคัญที่จะต้องดำเนินการเนื่องจากการลงทุนดังกล่าว รัฐใช้งบประมาณที่ได้มาจากภาษีอากรของประชาชนเป็นเงินจำนวนมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาว่ารัฐสมควรจัดตั้งศูนย์ฯ เพิ่มเติมอีกหรือไม่ หรือหากจะจัดตั้งเพิ่มเติมจะต้องดำเนินการอย่างไรให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุดและศูนย์ฯ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วจะมีการนำไปพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพให้เกิดการใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าอย่างไร โดยการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาค่ารวมทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเปรี้ยว อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ การวิเคราะห์โครงการเพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ และเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และจากการศึกษาถึงความสำคัญของปัญหา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือด้านเศรษฐศาสตร์ ทำการศึกษาค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยศึกษาออกเป็นดังนี้

1. การวิเคราะห์โครงการเพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจในที่นี้ใช้เครื่องมือด้านการเงินประกอบด้วย NPV IRR BCR
2. การศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เครื่องมือที่วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage)

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ข้อมูลจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจจากกลุ่มผู้มาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเปรี้ยว อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปประมวลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft EXCEL Version 2007 ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS Version 17.0 เป็นเครื่องมือช่วยปฏิบัติการ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

3.2.1 การวิเคราะห์โครงการ เป็นการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยใช้ดัชนีชี้วัดความคุ้มค่าในการลงทุน ได้แก่ NPV IRR BCR

3.2.2 การศึกษาเชิงพรรณนา เป็นการศึกษาลักษณะของชุมชนที่ได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นในลักษณะของการพรรณนา สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage)

3.3 การแปลผลการศึกษา

ผู้ศึกษาทำการแปลผลการศึกษา 2 ส่วน คือ ความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และการวัดผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ โดยจะแปลผลตามเครื่องมือทางการเงินและหลักสถิติรายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การแปลผลความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

NPV	BCR	IRR	ผลตอบแทนในการลงทุน
เป็นบวก	มากกว่า 1	มากกว่าอัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	มีกำไร
เท่ากับ 0	เท่ากับ 1	เท่ากับอัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	คุ้มทุน
เป็นลบ	น้อยกว่า 1	น้อยกว่าอัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	ขาดทุน

การวัดผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ โดยวัดจากความพอใจในคุณภาพการให้บริการด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านความพึงพอใจอุปกรณ์ในการใช้บริการ และด้านทักษะความรู้ที่ได้รับ โดยใช้ ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นตัวเปรียบเทียบเป็นรายชื่อในแบบสอบถาม

3.4 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

เป็นการสรุปถึงผลการดำเนินการของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนว่ามีความคุ้มค่าด้านการเงินเพียงใด รวมถึงประโยชน์และความพึงพอใจที่ชุมชนได้รับ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนและประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้ศึกษาได้แบ่งสัดส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทั่วประเทศของภาครัฐ และความคุ้มค่าในการจัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารจัดการภายในศูนย์ความคุ้มค่าในการลงทุนด้านเศรษฐกิจ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ NPV IRR BCR และ Payback Period ในการคำนวณความคุ้มค่าทางการเงินการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เครื่องมือที่วิเคราะห์ คือ ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage)

การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสอบถามข้อมูล (สัมภาษณ์) จากผู้เกี่ยวข้อง

4.1 ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทั่วประเทศในส่วนของภาครัฐ เป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพด้าน ICT พื้นฐานของประเทศไทยมิได้เป็นโครงการที่มุ่งหวังผลกำไร (Return) การดำเนินงานดังกล่าว จึงไม่สามารถกำหนดค่าของผลกำไรกลับคืนได้ แต่ด้วยการลงทุนดังกล่าวเป็นการลงทุนเพื่อใช้จัดตั้งศูนย์ฯ และสนับสนุนค่าดูแลศูนย์ให้แก่ชุมชนเพียง 1 ปีแรกเท่านั้น ในปีต่อไปศูนย์จึงจำเป็นต้องได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือรายได้จากการดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายภายในศูนย์ จึงจะสามารถดำเนินการต่อไปได้ในส่วนของผลกำไรตอบแทนความคุ้มค่าจึงใช้การประมาณการจากค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งศูนย์และประมาณการค่าใช้จ่ายต่อปีเป็นเกณฑ์ของค่าใช้จ่ายที่แต่ละศูนย์ต้องจัดทำให้ได้ต่อปี ซึ่งจากการศึกษาพบว่าศูนย์ฯ มีค่าใช้จ่ายในการลงทุน และรายได้ ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งศูนย์ฯ และ ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศูนย์ฯ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งศูนย์ฯ คือ ค่าใช้จ่ายในการจัดหาคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อินเทอร์เน็ต โต๊ะ เก้าอี้ และระบบคอมพิวเตอร์ ผู้ศึกษาได้ใช้การประมาณการโดยใช้ค่าเฉลี่ยจากผลรวมวงเงินในสัญญาที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ดำเนินการในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนหารด้วยผลรวมของจำนวนศูนย์ฯ ซึ่งได้สรุปไว้ในบทที่ 2 ตารางที่ 2.2 แล้วมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อศูนย์ฯ เป็นเงินจำนวน 405,068 บาท

ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศูนย์ฯ คือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการให้บริการศูนย์ฯ ที่ชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจากการศึกษาสามารถประมาณการค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือนในปีแรกที่จัดตั้ง ชุมชนมีค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าตอบแทนบุคลากร จากนั้นในปีต่อมามีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ค่าเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ค่าซ่อมแซมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ซึ่งสามารถประมาณการค่าใช้จ่ายในปีที่ 1 และปีที่ 2 ได้เป็นเงินจำนวน 126,500.00 บาท และ 138,380.00 บาท ตามลำดับ

จากรายละเอียดข้างต้นสามารถแสดงค่าใช้จ่ายในการทำสวนยางพาราในช่วงปีที่ 1 และปีที่ 2 ในตารางที่ 4.1 ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์ฯ

รายการ	ค่าใช้จ่ายปีที่ (บาท)	
	1	2
1. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ฯ (กระทรวง)	405,068	-
2. ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศูนย์ฯ (ชุมชน)		
2.1 ค่าตอบแทนผู้ดูแลศูนย์ฯ	78,000	78,000
2.2 ค่าเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	-	11,880

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	ค่าใช้จ่ายปีที่ (บาท)	
	1	2
2.3 ค่าไฟฟ้า	20,000	20,000
2.4 ค่าซ่อมแซมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์	28,500	28,500
ค่าใช้จ่ายรวมในแต่ละปี	531,568	138,380

รายได้จากการให้บริการศูนย์ฯ ของชุมชน ส่วนใหญ่มาจากการเรียกเก็บค่าใช้บริการต่าง เช่น ค่าใช้บริการ 10 บาทต่อชั่วโมง ค่าเช่าใช้สถานที่ โดยมีอัตราเฉลี่ยประมาณ 5,500 ต่อเดือน คิดเป็น 66,000 บาทต่อปี

การวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือ NPV

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน (NPV) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

เนื่องจากการลงทุนในการจัดตั้งศูนย์ฯ ในงานวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นการลงทุนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ประกอบด้วย ค่าเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ อินเทอร์เน็ต และค่าติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ภายในศูนย์ฯ จำนวน 405,068 บาท (ซึ่งเป็นการลงทุนในครั้งแรกเพียงเท่านั้น) และงบค่าใช้จ่ายภายในศูนย์ฯ ซึ่งในปีแรกที่จัดตั้ง มีค่าใช้จ่าย 126,500 บาท และปีต่อมา 138,380.00 บาท ดังตาราง 4.1 ข้างต้น

เนื่องจากเงินสนับสนุนดังกล่าว เป็นงบที่ถูกระงับขึ้นต่อปีจากหน่วยงานภาครัฐ การคำนวณหาค่า (NPV) จึงคำนวณความคุ้มค่าในการลงทุนเพียงต่อปีเท่านั้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ได้ใช้การคำนวณหาจากปีที่ 0 และปีที่ 1 เพียงเท่านั้น

แทนค่า สูตรการคำนวณ

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t} \quad \text{----- (3.1)}$$

$$NPV = \frac{B_0 - C_0}{(1+r)^0} + \frac{B_1 - C_1}{(1+r)^1}$$

โดยกำหนดให้

B_t (ผลตอบแทนในปีที่ t)

C_t (ต้นทุนของโครงการในปีที่ t)

r (อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้)

t (ระยะเวลาที่ t (0, 1, 2, ..., n))

n (อายุของโครงการลงทุน)

การแทนค่า $(r), (n)$

กำหนดให้ “อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้” $(r) = 10\%$

โดยอิงตามหลักการกำหนดค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้พื้นฐาน

กำหนดให้ “อายุของโครงการลงทุน” $(n) = 1$ ปี

การลงทุนในโครงการเป็นการสนับสนุนงบประมาณปีต่อปี จึงต้องใช้วิธีการคำนวณตามรอบปี

$$NPV = \frac{0 - 531,568}{(1 + 0.10)^0} + \frac{66,000 - 138,380}{(1 + 0.10)^1}$$

$$NPV = -531,568 + -65,800$$

$$NPV = -597,368 \text{ บาท}$$

การตัดสินใจ ค่าเป็นลบ ปฏิเสธการทำโครงการ

ผลวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือ NPV

ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนจากการวิเคราะห์ตัวอย่าง การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การลงทุนทางด้านเศรษฐกิจถือเป็นลบไม่เหมาะสมต่อการลงทุนเพื่อมุ่งหวังผลกำไร

การวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือ IRR

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนในการลงทุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

โดยใช้เครื่องมือ IRR เนื่องจากการลงทุนในโครงการดังกล่าวถูกแบ่งงบบสนับสนุนการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน โดยเป็นงบจัดตั้งศูนย์ ในส่วนที่ 1 และงบค่าใช้จ่ายภายในศูนย์ ส่วนที่ 2 ในการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนในการลงทุน จึงใช้ค่าของต้นทุนของโครงการในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานภายในศูนย์และเป็นค่าใช้จ่ายที่เท่ากันในทุกปีตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นได้ ซึ่งชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

แทนค่าสูตรคำนวณ

$$IRR; 0 = \sum_{t=0}^n \frac{(B_t - C_t)}{(t+r)^t} \quad \text{----- (3.2)}$$

โดยกำหนดให้

B_t (ผลตอบแทนในปีที่ t)

C_t (ต้นทุนของโครงการในปีที่ t)

r (อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้)

t (ระยะเวลาที่ t (0, 1, 2, ..., n))

n (อายุของโครงการที่ลงทุน)

การแทนค่า (n)

กำหนดให้ “อายุของโครงการลงทุน” (n) = 1 ปี

การลงทุนในโครงการเป็นการสนับสนุนงปีต่อปี จึงต้องใช้วิธีการคำนวณตามรอบปี

หา r ที่ $NPV = 0$

$$NPV = \frac{B_0 - C_0}{(1+r)^0} + \frac{B_1 - C_1}{(1+r)^1}$$

$$NPV = \frac{0 - 531,568}{(1+r)^0} + \frac{66,000 - 138,380}{(1+r)^1}$$

$$0 = -531,568 + \frac{-72,380}{(1+r)^1}$$

$$531,568 = \frac{-72,380}{(1+r)^1}$$

$$(1+r) = \frac{-72,380}{531,568}$$

$$(1+r) = -0.1362$$

$$r = -1.1362$$

$$r = -113.62\%$$

ผลวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือ IRR

อัตราผลตอบแทนจากโครงการ (r) มีค่า = -113.62% จากการลงทุนในโครงการดังกล่าวถือว่าไม่ควรลงทุน เนื่องจากอัตราผลตอบแทนไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนที่เสียไป

การวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือ BCR

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนในการลงทุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทั่วประเทศของภาครัฐความคุ้มค่าในการลงทุนด้านเศรษฐกิจ โดยใช้เครื่องมือ BCR

$$BCR \geq \frac{\sum_{t=0}^n B_t (1+r)^{-t}}{\sum_{t=0}^n C_t (1+r)^{-t}} \quad \text{----- (3.3)}$$

โดยกำหนดให้

B_t (ผลตอบแทนในปีที่ t)

C_t (ต้นทุนของโครงการในปีที่ t)

r (อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้)

t (ระยะเวลาที่ t (0, 1, 2, ..., n))

n (อายุของโครงการลงทุน)

การแทนค่า (r), (n)

กำหนดให้ “อัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้” (r) = 10%

โดยอิงตามหลักการกำหนดค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้พื้นฐาน

กำหนดให้ “อายุของโครงการลงทุน” (n) = 1 ปี

การลงทุนในโครงการเป็นการสนับสนุนงบประมาณปีต่อปี จึงต้องใช้วิธีการคำนวณตามรอบปี

$$\begin{aligned} BCR &\geq \frac{B_0(1+r)^{-0} + B_1(1+r)^{-1}}{C_0(1+r)^{-0} + C_1(1+r)^{-1}} \\ BCR &\geq \frac{0(1+r)^{-0} + 66,000(1+r)^{-1}}{531,568(1+r)^{-0} + 138,380(1+r)^{-1}} \\ BCR &\geq \frac{0 + 66,000}{531,568 + 125,800} \\ BCR &\geq 0.09 \end{aligned}$$

ดังนั้นค่า BCR เท่ากับ 0.09 มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนในการพัฒนาศูนย์ฯ โครงการนี้ไม่มีความเหมาะสมในการลงทุนหากต้องการลงทุนเพื่อหาผลกำไร

ผลวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือ BCR

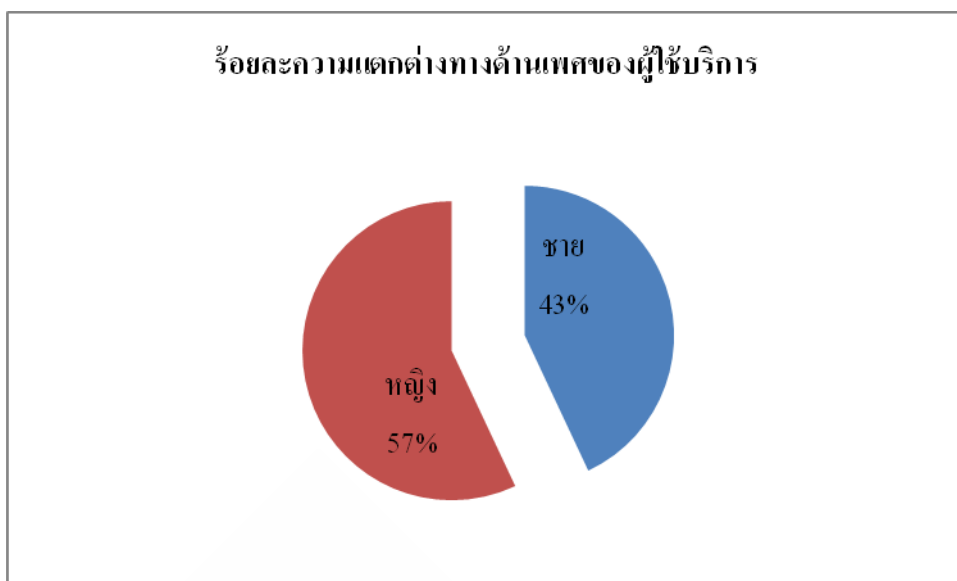
จากการวิเคราะห์ถือได้ว่าอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนในการลงทุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทั่วประเทศของภาครัฐ หากมองถึงความคุ้มค่าต่อต้นทุนในด้านของผลกำไรแล้วนั้นไม่เหมาะสมต่อการลงทุนอย่างยิ่ง

4.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

จากการศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ข้างต้นเพื่อหาความคุ้มค่าในการลงทุนแล้วนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจเพื่อศึกษาความคุ้มค่าในด้านของสังคมหรือประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยความคุ้มค่าดังกล่าว ผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบความคุ้มค่าที่ได้จากระดับความพึงพอใจที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยอ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ท่าน แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้บริการ ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านบริการ ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการให้บริการ โดยแต่ละส่วนสามารถสรุปได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้บริการ

ข้อมูลผู้ให้บริการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาของผู้ให้บริการ อาชีพ ภูมิลำเนา ระยะเวลาที่รู้จักและใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

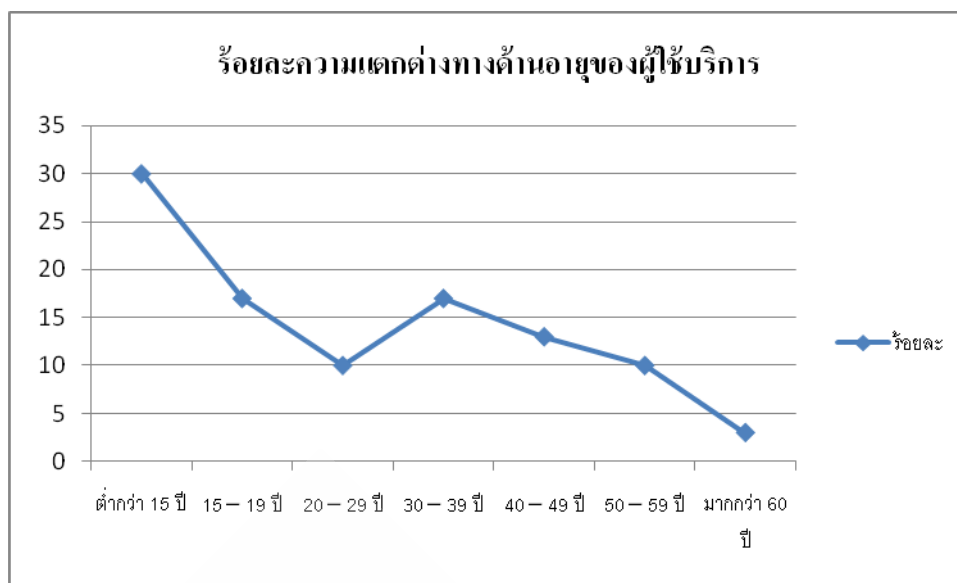

ภาพที่ 4.1 ความแตกต่างทางด้านเพศของผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 4.2 ความแตกต่างทางด้านเพศของผู้ใช้บริการ

เพศ	ร้อยละ
ชาย	43
หญิง	57

จากตารางที่ 4.2 ความแตกต่างทางด้านเพศของผู้ใช้บริการ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 57 โดยอัตราเฉลี่ยจากการใช้บริการ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงเป็นหลัก

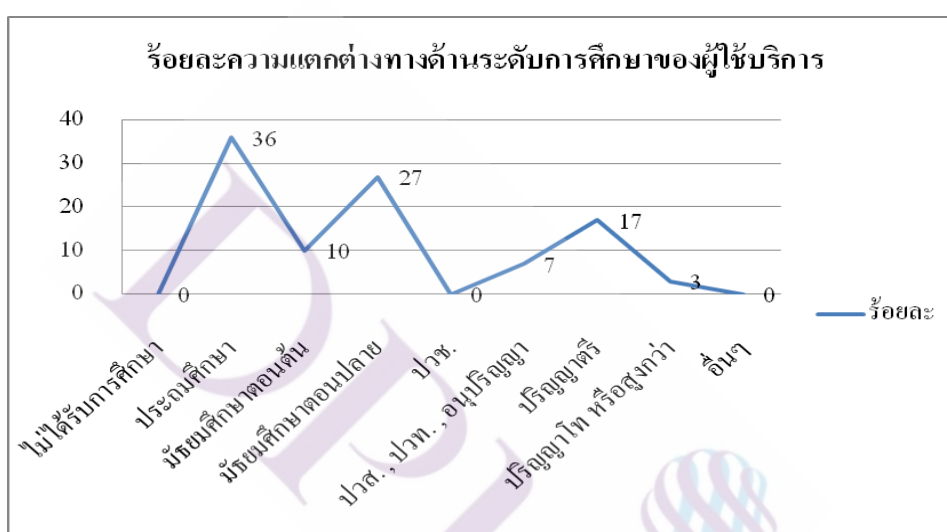
ภาพที่ 4.2 ร้อยละความแตกต่างทางด้านอายุของผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 4.3 ความแตกต่างทางด้านอายุของผู้ใช้บริการ

อายุ	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15 ปี	30
15 – 19 ปี	17
20 – 29 ปี	10
30 – 39 ปี	17
40 – 49 ปี	13
50 – 59 ปี	10
มากกว่า 60 ปี	3

จากตารางที่ 4.3 ความแตกต่างทางด้านอายุของผู้ใช้บริการ ผู้ใช้บริการอายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 ผู้ใช้บริการในช่วงอายุ 15 – 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 17 ผู้ใช้บริการในช่วงอายุ 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 ผู้ใช้บริการในช่วงอายุ 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 17 ผู้ใช้บริการในช่วงอายุ 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 13 ผู้ใช้บริการในช่วงอายุ 50 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 และผู้ให้บริการที่มีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 3

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการในช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ 30 โดยผู้ใช้บริการในกลุ่มดังกล่าวเป็นเด็กเยาวชนที่อยู่ภายในชุมชน โดยกิจกรรมที่ทำเน้นการทำกรบ้านและเล่นเกมสเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเกมส์ที่ทางศูนย์ให้บริการจะเน้นเกมส์ฝึกทักษะในด้านต่างๆ ลำดับที่ 2 ช่วงอายุ 15 – 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 17 อยู่ในกลุ่มของนักศึกษา การใช้บริการเน้นการศึกษาหาข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และตรวจสอบอีเมลล์ ลำดับที่ 3 ช่วงอายุ 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 17 อยู่ในกลุ่มวัยทำงานและชาวบ้านทั่วไป การใช้บริการเน้นการศึกษาหาข้อมูล และฝึกทักษะการใช้งาน โปรแกรมต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน

ภาพที่ 4.3 ร้อยละความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษาของผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 4.4 ความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษาของผู้ใช้บริการ

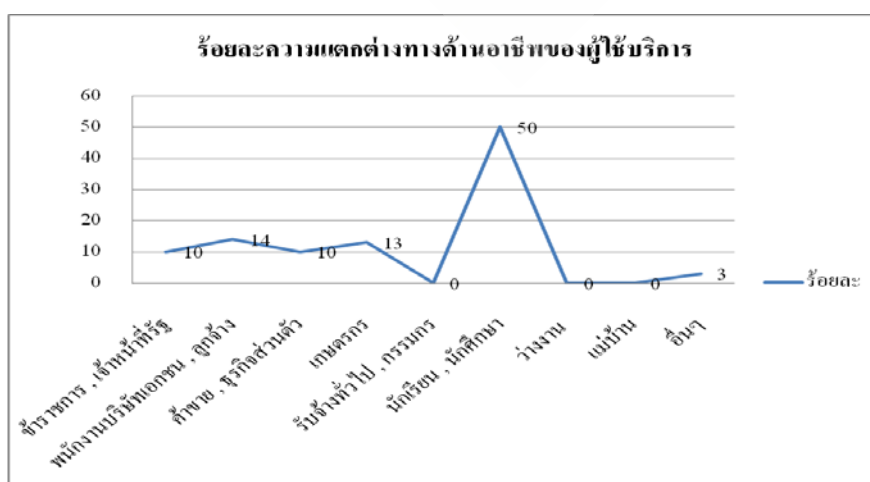
ระดับการศึกษา	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	0
ประถมศึกษา	36
มัธยมศึกษาตอนต้น	10
มัธยมศึกษาตอนปลาย	27
ปวช.	0
ปวส. , ปวท. , อนุปริญญา	7
ปริญญาตรี	17

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	ร้อยละ
ปริญญาโท หรือสูงกว่า	3
อื่นๆ	0

จากตารางที่ 4.4 ความแตกต่างระดับการศึกษาของผู้ใช้บริการ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้ การเข้าใช้บริการของผู้ที่มีได้รับการศึกษา หรือผู้มีอายุน้อยก่อนเกณฑ์การศึกษา คิดเป็นร้อยละ 0 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 10 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 27 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 0 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 7 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17 ระดับปริญญาโท หรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 3 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่มีสัดส่วนมากที่สุดอยู่ในระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา โดยมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 36 ด้วยศูนย์ฯ ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในโรงเรียน และแหล่งชุมชน ชาวชนส่วนใหญ่จึงมักให้ความสนใจเข้าใช้บริการด้วยเพราะอยู่ใกล้บ้านและสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก ผู้ใช้บริการระดับที่ 2 คือผู้มีระดับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 27 โดยส่วนใหญ่มักใช้ในการศึกษาหาข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ระดับที่ 3 คือผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17 โดยส่วนใหญ่มักใช้ในการศึกษาหาข้อมูลและติดตามข่าวสารจากระบบอินเทอร์เน็ต เช่นกัน

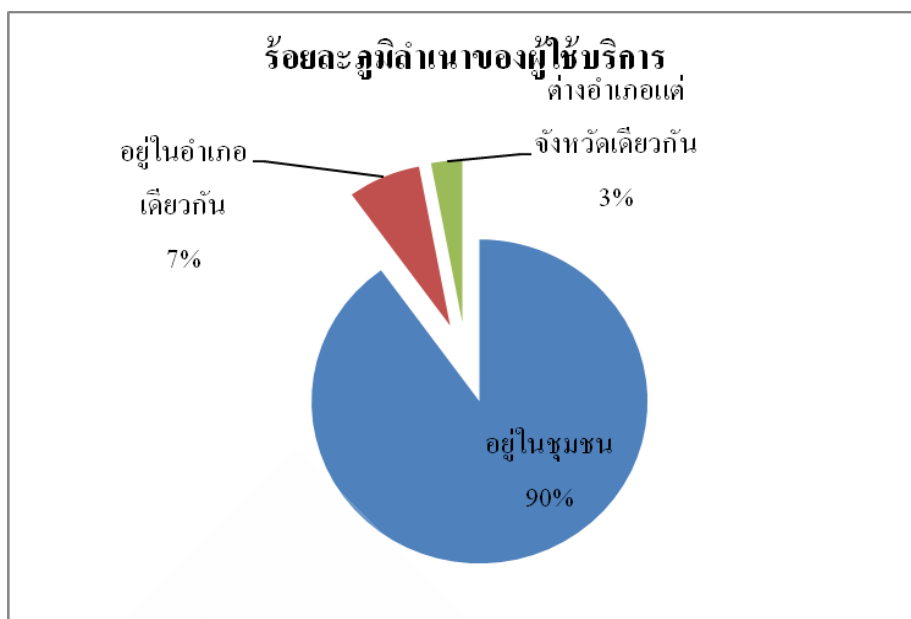
ภาพที่ 4.4 ร้อยละความแตกต่างทางด้านอาชีพของผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 4.5 ความแตกต่างทางด้านอาชีพของผู้ใช้บริการ

อาชีพ	ร้อยละ
ข้าราชการ , เจ้าหน้าที่รัฐ	10
พนักงานบริษัทเอกชน , ลูกจ้าง	14
ค้าขาย , ธุรกิจส่วนตัว	10
เกษตรกร	13
รับจ้างทั่วไป , กรรมกร	0
นักเรียน , นักศึกษา	50
ว่างงาน	0
แม่บ้าน	0
อื่นๆ	3

จากตารางที่ 4.5 ความแตกต่างในระดับอาชีพของผู้ใช้บริการ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 10 พนักงานบริษัทเอกชนหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 14 ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 10 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 13 ผู้ประกอบอาชีพกรรมกรหรือรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 0 นักเรียนและนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50 ผู้ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 0 แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0 ผู้มีอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0

จากผลการวิเคราะห์ผู้ให้บริการของศูนย์ฯ ผู้ที่ใช้บริการมากที่สุดคือนักเรียนและนักศึกษา โดยคิดเป็นร้อยละ 50 ซึ่งนักเรียนและนักศึกษาดังกล่าวมักใช้บริการศูนย์ฯ เพื่อทำการบ้านและสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และฝึกใช้งานโปรแกรมต่างๆ ที่สนใจ โดยการใช้งานจะเป็นในช่วงเย็นของทุกวันและเต็มวันในช่วงปิดเทอม อันดับที่ 2 คือพนักงานบริษัทเอกชนหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 14 โดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และใช้งานโปรแกรมต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น อันดับที่ 3 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 13 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ การใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาหาข้อมูลต่างๆ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาต่อยอด และนำทฤษฎีต่างๆ มากับการประกอบอาชีพของตนเอง

ภาพที่ 4.5 ร้อยละภูมิลำเนาของผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 4.6 ภูมิลำเนาของผู้ใช้บริการ

ภูมิลำเนา	ร้อยละ
อยู่ในชุมชน	90
อยู่ในอำเภอเดียวกัน	7
ต่างอำเภอแต่จังหวัดเดียวกัน	3

จากตารางที่ 4.6 ความแตกต่างในด้านของภูมิลำเนาถือเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งจะทำให้บอกได้ว่าความต้องการในการใช้บริการของกลุ่มคนนั้นมีความต้องการมากน้อยเพียงใด หรือในพื้นที่ชุมชนนั้นมีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้บริการเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ให้บริการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 90 ของผู้ให้บริการทั้งหมด (จากการสำรวจ) อันดับที่ 2 คือกลุ่มผู้ให้บริการที่อยู่ในอำเภอเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 7 และอันดับสุดท้ายคือผู้ที่อยู่ต่างอำเภอแต่อยู่ในจังหวัดเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 3 ซึ่งจากข้อมูลในอันดับสุดท้ายนั้นทำให้เห็นถึงความต้องการในใช้งาน แต่ยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ในชุมชน

ระยะเวลาที่รู้จักและใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของผู้ใช้บริการ

ระยะเวลาที่รู้จักและใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผลการสำรวจดังกล่าวถือเป็นการสอบถามเพื่อยืนยันการจัดตั้งศูนย์และความสนใจในการจัดตั้งศูนย์ของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยทั่วไปรู้จักและใช้บริการศูนย์ฯ ดังกล่าว ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งศูนย์โดยมีระยะเวลาเฉลี่ย 3-5 ปี (ไม่มีผลต่อการประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการ)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านบริการ

ข้อมูลด้านบริการ เป็นการสำรวจเพื่อทราบรูปแบบการให้บริการของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ โดยใช้การประเมินของผู้ตอบแบบสอบถามโดยเลือกจากรูปแบบการให้บริการที่ตนเองใช้มากที่สุดตั้งแต่เริ่มต้นใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งสามารถเลือกได้มากกว่า 1 รูปแบบ โดยมีรูปแบบการให้บริการต่างๆ คือ 1) ฝึกใช้คอมพิวเตอร์ และ โปรแกรม 2) อินเทอร์เน็ต 3) พิมพ์งาน 4) สแกนเอกสาร 5) โฆษณาสินค้า/ร้านค้าออนไลน์ และ 6) อื่นๆ

ตารางที่ 4.7 รูปแบบการให้บริการของผู้ใช้บริการ

รูปแบบที่ให้บริการ	จำนวนผู้ให้บริการ จากแบบสำรวจ
ฝึกใช้คอมพิวเตอร์ และ โปรแกรม , อินเทอร์เน็ต	21
ฝึกใช้คอมพิวเตอร์ และ โปรแกรม , อินเทอร์เน็ต , โฆษณาสินค้า และร้านค้าออนไลน์ , อื่นๆ	4
อินเทอร์เน็ต	2
อินเทอร์เน็ต , โฆษณาสินค้าและร้านค้าออนไลน์ , อื่นๆ	1
อินเทอร์เน็ต , โฆษณาสินค้าและร้านค้าออนไลน์	1
อื่นๆ	1
รวม	30

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อฝึกใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม และใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้นข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 83 และมีในส่วนของการใช้งานร้านค้าออนไลน์บางส่วนซึ่ง

เป็นการต่อยอดจากการจัดฝึกอบรม เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนตามนโยบายของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศฯ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการให้บริการ

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจากข้อมูลต่อไปนี้ ถือเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อประเมินผลของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีผลต่อความต้องการในการคงอยู่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในปัจจุบันถึงความต้องการของกลุ่มคนในชุมชนการเห็นถึงความสำคัญกับการมีศูนย์ฯ อยู่ในชุมชน โดยชุดคำถามในแบบสอบถามดังกล่าว ผู้ศึกษาได้กำหนดออกเป็น ความพึงพอใจพื้นฐานทั้งหมด 4 ด้านด้วยกันและมีระดับความพึงพอใจแบ่งออกเป็น 5 ระดับ จากระดับ 5 ถึง ระดับ 1 (จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด) ดังนี้

ความพึงพอใจพื้นฐานแต่ละด้าน

1. ด้านคุณภาพของการบริการ
2. ด้านคุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
3. ด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ฯ
4. ด้านสถานที่

ระดับความพึงพอใจ

- ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มาก
 ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง น้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ควรปรับปรุง

ด้านที่ 1 คุณภาพของการบริการ

ตารางที่ 4.8 ความสะดวก รวดเร็ว เป็นลำดับก่อนหลัง

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	27
4	70
3	0

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
2	0
1	3

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 1 คุณภาพของการบริการ ส่วนของความสะดวก รวดเร็ว ในการให้บริการดังกล่าว มีระดับความพึงพอใจในระดับที่ 4 (มาก) โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด อันดับที่ 2 ระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 27 และอันดับที่ 3 ระดับที่ 1 (ควรปรับปรุง) คิดเป็นร้อยละ 3 ซึ่งจากผลวิเคราะห์ดังกล่าวจะเป็นได้ว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ในด้านการบริการในเกณฑ์ที่ดี

ตารางที่ 4.9 ระยะเวลาในการเปิดให้บริการ

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	27
4	73
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 1 คุณภาพของการบริการ ส่วนของระยะเวลาในการเปิดให้บริการ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 73 อันดับ ที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 27 โดยในระดับที่ 1 ระดับที่ 2 และ ระดับที่ 3 คิดเป็น ร้อยละ 0 จากการสอบถามในการสำรวจพบว่า การกำหนดระยะเวลาปิดที่เหมาะสมกับผู้ให้บริการ และตั้งเวลาเปิด-ปิด ในวันและเวลาที่แน่นอนจะทำให้ได้รับความพึงพอใจในการใช้บริการด้วย เพราะหากเดินทางมาในระยะเวลาที่กำหนด ก็จะสามารรถใช้บริการได้ในทันที ซึ่งหากในกรณีที่ ผู้ใช้บริการเดินทางมาในระยะเวลาที่กำหนดแต่พบว่าศูนย์ฯ ปิดอยู่อาจทำให้ผู้บริการเสียเวลาใน การเดินทางได้

ด้านที่ 2 ด้านคุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 4.10 ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	87
4	13
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 2 คุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ส่วนของประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 87 และอันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 13 ด้วยศูนย์ดังกล่าว (ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง) เป็นศูนย์ที่ดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดีจึงทำให้ระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ที่มาก ซึ่งเครื่องคอมพิวเตอร์ถือเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญที่สุดในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้ดูแลศูนย์ดังกล่าว จึงต้องดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

ตารางที่ 4.11 ซอฟต์แวร์และโปรแกรมที่มีให้บริการ

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	0
4	17
3	83
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 2 คุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ส่วนของซอฟต์แวร์และโปรแกรมที่มีให้บริการ อันดับที่ 1 อยู่ใน

ระดับที่ 3 (ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 83 และอันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 17 จากผลสำรวจระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่ได้อยู่ในระดับที่ 3 ด้วยเพราะศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีงบประมาณสนับสนุนทางด้านการพัฒนาโปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ต่างๆ เป็นไปอย่างจำกัด ด้วยการติดตั้งโปรแกรมใหม่ๆ จำเป็นต้องใช้งบประมาณอันเป็นค่าลิขสิทธิ์ การปรับเปลี่ยน โปรแกรมในแต่ละครั้งจึงทำได้ยาก ซึ่งโดยส่วนมากโปรแกรมที่ใช้ติดตั้งอยู่กับเครื่องคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันเป็นโปรแกรมฟรีแวร์ โดยผู้ให้บริการส่วนมากยังไม่มียุทธศาสตร์ในการใช้งานโปรแกรมฟรีแวร์มากนัก ด้วยในปัจจุบันทั้งหน่วยงานและสถาบันการศึกษาล้วนแต่ใช้โปรแกรมลิขสิทธิ์ทั้งสิ้น

ตารางที่ 4.12 ความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ต

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	0
4	3
3	73
2	20
1	4

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 2 คุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ส่วนของความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ต อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 3 (ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 73 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 2 (น้อย) คิดเป็นร้อยละ 20 อันดับที่ 3 อยู่ในระดับที่ 1 (ปรับปรุง) คิดเป็นร้อยละ 4 และอันดับที่ 4 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจดังกล่าวพบว่าความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจุบันคลื่นสัญญาณอินเทอร์เน็ตในโซนชุมชนมักใช้ ADSL เป็นส่วนใหญ่ซึ่งความเร็วของสัญญาณขึ้นอยู่กับระยะทาง ความห่างจากตัวเมืองเป็นหลัก ซึ่งการเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สัญญาณอินเทอร์เน็ต ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการใช้งานเป็นอย่างมาก การพัฒนาศักยภาพความเร็วในการถ่ายทอดหรือรับส่งสัญญาณจึงเป็นสิ่งที่ผู้ดำเนินโครงการควรให้ความสำคัญและวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.13 ความสะอาดของอุปกรณ์

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	7
4	30
3	60
2	0
1	3

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 2 คุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ส่วนของความสะอาดของอุปกรณ์ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 3 (ปานกลาง) คิดเป็น ร้อยละ 60 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 30 อันดับที่ 3 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 7 อันดับที่ 4 อยู่ในระดับที่ 1 (ปรับปรุง) คิดเป็นร้อยละ 3

การรักษาความสะอาดของอุปกรณ์ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ของการบริการที่ผู้ดูแลศูนย์จำเป็นต้องให้ความสำคัญและทำความสะอาดอย่างต่อเนื่อง ระดับความพึงพอใจดังกล่าวมีผลต่อการกลับมาใช้บริการในครั้งต่อไปของผู้ใช้บริการ

ด้านที่ 3 ด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ฯ

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ฯ

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	14
4	83
3	3
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 3 การให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ ส่วนของความพึงพอใจด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล

พบว่า อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 83 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 14 อันดับที่ 3 อยู่ในระดับที่ 3 (ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 3 ความพึงพอใจด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ฯ เป็นการประเมินถึงความพึงพอใจจากการใช้บริการที่ผ่านมา ที่ผู้เข้าใช้บริการได้รับจากผู้ดูแลศูนย์ฯ จากข้อมูลดังกล่าวผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ตารางที่ 4.15 ความกระตือรือร้นและความเอาใจใส่ของผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	20
4	80
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการให้บริการในด้านที่ 3 การให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ ส่วนของความกระตือรือร้นและความเอาใจใส่ของผู้ดูแลศูนย์ฯ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 80 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 20 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้เข้าใช้บริการมีความต้องการเป็นอย่างมากที่ต้องการให้ผู้ดูแลศูนย์ช่วยเหลือ หรือช่วยแนะนำในกรณีติดขัดต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้งานหรือความต้องการในการขอคำปรึกษาในแต่ละด้าน

ตารางที่ 4.16 การปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และแนะนำข้อมูลข่าวสารและบริการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	23
4	77
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 3 การให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ ส่วนของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และแนะนำข้อมูลข่าวสารและบริการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 77 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 23

ตารางที่ 4.17 มีความรู้ความเข้าใจและการให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	27
4	73
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 3 การให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ ส่วนของความรู้ความเข้าใจและการให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 73 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 27

ตารางที่ 4.18 กิริยามารยาท การแต่งกายของผู้ดูแลศูนย์

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	23
4	73
3	4
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 3 การให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ ส่วนของกิริยามารยาท การแต่งกายของผู้ดูแลศูนย์ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก)

คิดเป็นร้อยละ 73 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 23 และอันดับที่ 3 อยู่ในระดับที่ 3 (ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 4

ตารางที่ 4.19 ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาและให้บริการด้วยความเอาใจใส่

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	23
4	77
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 3 การให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ ส่วนของความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาและให้บริการด้วยความเอาใจใส่ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 77 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 23

ด้านที่ 4 ด้านสถานที่

ตารางที่ 4.20 ความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	30
4	70
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 4 ด้านสถานที่ ส่วนของความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 70 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 30

ตารางที่ 4.21 ความสะอาด เรียบร้อย ของสถานที่

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	30
4	70
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 4 ด้านสถานที่ ส่วนของความสะอาด เรียบร้อย ของสถานที่ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 70 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 30

ตารางที่ 4.22 ปลอดภัย มีแสงสว่างพอเหมาะ

ระดับความพึงพอใจ	ร้อยละ
5	30
4	70
3	0
2	0
1	0

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บริการในด้านที่ 4 ด้านสถานที่ ส่วนของความปลอดภัยและมีแสงสว่างพอเหมาะ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับที่ 4 (มาก) คิดเป็นร้อยละ 70 อันดับที่ 2 อยู่ในระดับที่ 5 (มากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 30

ส่วนของข้อเสนอแนะ

จากผลสรุปส่วนของข้อเสนอแนะจากการสุ่มตัวอย่างผู้เข้าใช้บริการจำนวน 30 ท่าน พบว่าทุกท่านมีความต้องการในการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นอย่างมาก ด้วยการเรียนรู้การสอนและการทำงานในปัจจุบันจำเป็นอย่างมาก ที่ต้องมีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการ

ทำงานต่างๆ ทั้งงานเอกสาร อาทิเช่น งานพิมพ์ งานออกแบบ ล้วนแล้วแต่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำทั้งสิ้น ในส่วนของการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการทำงานหรือการหาความรู้ในด้านต่างๆ ล้วนแล้วแต่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ต ที่มีศักยภาพเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามกำหนด อีกทั้งในชุมชนชนเมืองและต่างจังหวัด การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ต ยังถือว่าทำได้ยาก การจัดตั้งศูนย์ฯ จึงเป็นตัวช่วยอย่างดีในการพัฒนาศักยภาพชุมชนทางด้าน ICT ของประเทศไทยให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของภาครัฐ กับมูลค่าการลงทุนที่เสียไป (ในด้านเศรษฐกิจ) และศึกษาประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ในด้านสังคม) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลการดำเนินงาน โครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้าน ขั้นตอน วิธีการ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ และศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้บริหารศูนย์ฯ และแบบสอบถามผู้ใช้บริการศูนย์ฯ จำนวน 30 ท่าน โดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจในที่นี้ใช้เครื่องมือด้านการเงินประกอบด้วย NPV IRR BCR และ Payback Period และการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เครื่องมือที่วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยสามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของภาครัฐ กับมูลค่าการลงทุนที่เสียไป (ในด้านเศรษฐกิจ)

จากผลการวิเคราะห์พบว่าการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจของภาครัฐ ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนนั้น หากเน้นความสำคัญในเรื่องของความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์ดังกล่าว ถือว่ามีค่าติดลบ ด้วยการจัดตั้งศูนย์มีรายจ่ายที่ค่อนข้างสูงและยังมีค่าใช้จ่ายผันแปรรายเดือนที่ศูนย์จะต้องรับภาระในการจ่าย เช่น ค่าตอบแทนผู้ดูแลศูนย์ ค่าซ่อมแซมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งหากมองในด้านเศรษฐกิจจะต้องมีรายได้จากการดำเนินงาน หรือเพื่อทดแทนค่าใช้จ่ายที่สูญหายไป รายได้ที่ได้รับในแต่ละรอบเดือนถือว่ายังมีรายได้ที่ค่อนข้างน้อยมาก ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายของศูนย์ในแต่ละเดือน

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ในด้านสังคม)

จากการสำรวจตัวอย่างผู้ใช้บริการ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง จำนวน 30 ท่าน พบว่าทุกท่านมีความต้องการในการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นอย่างมาก ด้วยการเรียนการสอนและการทำงานในปัจจุบันจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือใช้ทำงาน อาทิเช่น งานพิมพ์ งานออกแบบ ล้วนแล้วแต่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำทั้งสิ้น ในส่วนของการสืบค้นข้อมูลเพื่อหาความรู้ในด้านต่างๆ ล้วนแล้วแต่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ตที่มีศักยภาพ ด้วยในพื้นที่ชุมชนเมือง ชุมชนแออัด และต่างจังหวัด การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตถือว่าทำได้ยาก การจัดตั้งศูนย์ฯ จึงเป็นตัวช่วยอย่างดีในการพัฒนาความรู้ และศักยภาพชุมชนทางด้าน ICT ของประเทศไทยให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นต่อไป

ซึ่งจากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในด้านสังคม ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ด้วยกันคือ

ด้านที่ 1 กลุ่มอายุของผู้ใช้บริการ จากผลการสำรวจพบว่ากลุ่มอายุของผู้ใช้บริการ มีความหลากหลายโดยเริ่มตั้งแต่ อายุ 8 ขวบ ไปจนถึง 65 ปี จากกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความหลากหลายเป็นอย่างมากในการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของผู้ที่มีอายุ 15 – 30 ปี

ด้านที่ 2 ลักษณะการใช้งาน การใช้งานของผู้ใช้บริการสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มหลักได้ดังนี้

1. ฝึกใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยผู้ใช้งานในกลุ่มดังกล่าว ส่วนใหญ่แบ่งกลุ่มผู้ใช้บริการออกเป็น 2 ช่วงอายุด้วยกัน คือ กลุ่มเยาวชนมีอายุตั้งแต่ 9 – 15 ปี และกลุ่มของผู้สูงอายุตั้งแต่ 45 – 65 ปี ซึ่งจากการสำรวจพบว่า ผู้ใช้บริการในกลุ่มดังกล่าว เน้นการเรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาศักยภาพในด้าน ICT ของตนเองให้สูงขึ้น หากเป็นในกลุ่มของเยาวชนจะศึกษาเพื่อปรับพื้นฐานก่อนการเข้าเรียนในชั้นเรียน หรือศึกษาเพิ่มเติมจากในชั้นเรียน ในกลุ่มของผู้สูงอายุคือกลุ่มที่ว่างเว้นจากการทำงาน จึงเข้ามาใช้บริการศูนย์เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. ทำการบ้าน และงานต่างๆ กลุ่มผู้ใช้บริการในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มของเยาวชน โดยมีอายุเริ่มต้นตั้งแต่ 8 – 21 ปี และกลุ่มวัยทำงานอายุเริ่มต้นตั้งแต่ 22 – 35 ปี ซึ่งมักจะเข้าใช้บริการในช่วงเย็นของทุกวัน โดยมักใช้ในการทำการบ้านจากที่ได้เรียนมาในแต่ละวัน และใช้ทำงานที่ค้างในวันนั้นๆ

3. สืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การใช้บริการสืบค้นข้อมูลเป็นการใช้งานพื้นฐานที่ผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม เข้ามาใช้บริการด้วยการศึกษาหาข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันสามารถทำได้ง่าย โดยศูนย์ฯ มีการให้บริการระบบอินเทอร์เน็ต จึงทำให้กลุ่มคนที่ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เข้ามาใช้บริการดังกล่าว อยู่เสมอ

ด้านที่ 3 ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจหลังจากที่ได้ใช้บริการศูนย์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ด้วยเพราะในพื้นที่ฐานฐานเมืองหรือต่างจังหวัดนั้น การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วในระดับที่ใช้งานได้ นั้นยังสามารถทำได้ยาก การจัดตั้งศูนย์ฯ จึงทำให้ผู้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และด้วยศูนย์ฯ นั้นไม่มีการเก็บค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ จึงทำให้ประหยัดมากยิ่งขึ้นสำหรับผู้ให้บริการ การตอบรับจึงอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเพราะเกิดประโยชน์มากสำหรับผู้ให้บริการ

ด้านที่ 4 สถานที่ในการจัดตั้งศูนย์ฯ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนด้วยเป็นศูนย์ที่อยู่ในชุมชน สถานที่จัดตั้งจึงเน้นสถานที่ ที่ผู้ใช้บริการสามารถเดินทางมาใช้บริการได้สะดวก และเน้นในเขตพื้นที่ชุมชนเป็นส่วนใหญ่ จึงมีความปลอดภัยในการเดินทางมาใช้บริการระดับหนึ่ง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้จำแนกข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ที่ทำการศึกษา ดังนี้

5.2.1 ด้านความคุ้มค่าในการลงทุนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของภาครัฐ กับมูลค่าการลงทุนที่เสียไป (ในด้านเศรษฐกิจ)

ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรจะมีการวางแผนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่าใช้จ่ายผันแปรรายเดือนที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจะต้องรับภาระ เช่น ค่าตอบแทนผู้ดูแลศูนย์ ค่าซ่อมแซมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ค่าไฟฟ้า และค่าเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาจต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้ศูนย์ฯ สามารถเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ โดยอาจแสวงหาหน่วยงานสนับสนุนอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น ที่มีบทบาทหน้าที่และภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ให้มีการบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ฯ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์หรือศูนย์ฯ หารายได้ด้วยตนเองจากการให้บริการศูนย์ โดยกระทรวงฯ อาจสนับสนุนหรือพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลศูนย์ฯ ให้มีความรู้และทักษะทางด้าน ICT ให้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชน และทักษะทางด้านอื่นๆ เพื่อเพิ่มบริการที่หลากหลายให้ศูนย์ฯ มีรายได้ เช่น บริการรับ-

ส่งแฟกซ์ พิมพ์งาน พิมพ์เอกสาร บันทึกข้อมูล ถ่ายภาพ ตัดต่อวิดีโอ นำเข้าข้อมูลสินค้าชุมชนสู่ร้านค้าออนไลน์ และเป็นตัวแทนให้บริการชำระเงินออนไลน์ นอกจากนี้ แล้วกระทรวงฯ ควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ทางด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ การจัดแผนส่งเสริมการใช้บริการศูนย์ ให้แก่ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มจำนวนผู้เข้าใช้และขยายกลุ่มผู้เข้ารับบริการนำมาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้น

5.2.2 ด้านประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ในด้านสังคม)

1. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีกลยุทธ์ในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ หรือแผนการตลาดในการเพิ่มหรือขยายผู้ใช้บริการในกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือจากกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มวัยแรงงาน ได้รับรู้สารสนเทศและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ตลอดจนพัฒนาทักษะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

2. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีหลักสูตรการแนะนำหรือการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และหลักสูตรที่จะสามารถพัฒนาประชาชนในพื้นที่ให้มีทักษะการใช้ ICT รู้เท่าทันสื่อต่างๆ

3. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรแสวงหาบริการอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงหรือสอดคล้องกับความต้องการใช้งานของประชาชน และกระทรวงฯ ควรจะผลักดันในเชิงนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการอินเทอร์เน็ตสำหรับชุมชน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

4. กระทรวงฯ ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความ รู้ความเข้าใจ แก่ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในวัตถุประสงค์และแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ฯ และพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลศูนย์ฯ ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะทั้งทางด้านเทคนิค (Hardware Software และ Network) และความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผนการตลาด เนื่องจาก ความเข้าใจและการให้ความสำคัญของผู้บริหารศูนย์ฯ และความสามารถของผู้ดูแลศูนย์ฯ ในการที่จะดูแลบำรุงรักษาเครื่อง การเป็นวิทยากรแก่ชุมชน การประชาสัมพันธ์ ขยายกลุ่มเป้าหมาย ขยายงานบริการต่างๆ ส่งผลต่อการสนับสนุนให้เกิดการใช้และประยุกต์ใช้ประโยชน์จากศูนย์ฯ แก่ประชาชนในชุมชน

5. กระทรวงฯ ควรจัดให้มีบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ (e-Services) และสื่อสาระประโยชน์ (Contents) ตลอดจนหลักสูตรการฝึกอบรมด้าน ICT เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไว้ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กัลยาพานิชย์ บัญชา. (2546). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: ชรรรมสาร.

กรรณิการ์ จำปามูล. (2555). *การประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

มณฑิรา กิตติวารภรณ์. (2554). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้าน
โคกกระท้อน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สนธยา วันชัย (2550) *การประเมินความคุ้มค่าของการใช้งานอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สิริกาญจน์ เชิดชู (2554) *การยอมรับและการเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทย*
(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยินดียิ่งที่ท่านเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ผ่านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ จึงขอความร่วมมือท่านตอบแบบสอบถาม เพื่อที่ทางศูนย์ฯ จะนำผลที่ได้ในการสอบถามมาพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่ดีอย่างต่อเนื่อง

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงใน [] ที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้บริการ

อายุ.....ปี

ระดับการศึกษาสูงสุด [] ประถมศึกษา [] ม.ต้น [] ม.ปลาย, ปวช. [] ปวส., อนุปริญญา
[] ปริญญาตรี [] สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ.....

ภูมิลำเนาของท่าน [] อยู่ในชุมชน [] อยู่ในอำเภอเดียวกัน [] ต่างอำเภอแต่จังหวัดเดียวกัน

ระยะเวลาที่รู้จักบริการของศูนย์การเรียนรู้ฯ เดือน หรือปี

ระยะเวลาที่ท่านได้ใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ฯ เดือน หรือปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านบริการ

1. ท่านใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ณ จังหวัด

.....

2. ปัจจุบันท่านใช้บริการประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] คอมพิวเตอร์ [] อินเทอร์เน็ต [] บริการพิมพ์งาน [] บริการสแกนเอกสาร

[] อื่นๆ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการให้บริการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุงเร่งด่วน
1. ด้านคุณภาพของการบริการ					
1.1 มีความสะดวก รวดเร็ว เป็นลำดับก่อนหลัง					
1.2 ระยะเวลาที่เปิดให้บริการในแต่ละวัน					
2. ด้านคุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุงเร่งด่วน
2.1 ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์					
2.2 ซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมที่มีให้บริการ					
2.3 ความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ต					
2.4 ความสะอาดของอุปกรณ์					
3. ด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน					
3.1 ความพึงพอใจด้านการให้บริการของผู้ดูแลศูนย์ฯ					
3.2 ความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ของผู้ดูแลศูนย์ฯ					
3.3 มีการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และแนะนำข้อมูลข่าวสารและบริการใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง					
3.4 มีความรู้ความเข้าใจและให้คำแนะนำที่เหมาะสม					
3.5 กิริยามารยาท และการแต่งกาย ของผู้ดูแลศูนย์					
3.6 ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาและให้บริการด้วยความเอาใจใส่					
4. ด้านสถานที่ (ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน)					
4.1 สถานที่เข้าถึงสะดวก					
4.2 สะอาด เรียบร้อย					
4.3 ปลอดภัย มีแสงสว่างพอเหมาะ					

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
ประมาณการค่าใช้จ่ายภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพรียง

ตารางค่าใช้จ่ายภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลบางเพ็ริง
ประมาณการย้อนหลัง 12 เดือน

รายละเอียดค่าใช้จ่าย	เดือน 2555											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ค่าเช่าสถานที่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าบำรุงสถานที่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าน้ำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าไฟฟ้า	1,500	1,500	2,500	2,500	2,500	1,500	1,500	1,500	1,000	1,000	1,500	1,500
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์	2,000	2,000	3,500	3,500	3,500	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
ค่าบริการอินเทอร์เน็ต	990	990	990	990	990	990	990	990	990	990	990	990
ค่าจ้างพนักงาน	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	10,990	10,990	13,490	13,490	13,490	10,990	10,990	10,990	10,490	10,490	10,990	10,990

หมายเหตุ รายการประมาณการค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ดูแลศูนย์ย้อนหลัง ประจำปี 2555

อัตราารรับเฉลี่ยต่อเดือน 5,500 บาท (คิดเป็น 66,000 ต่อปี)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล

นางสาวปิยะนาถ คล่องดี

ประวัติการศึกษา

วท.บ.(วิทยาการคอมพิวเตอร์) เกียรตินิยมอันดับ 1

สถาบันราชภัฏจันทรเกษม 2544

ตำแหน่งและสถานทำงานปัจจุบัน

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ

2547 - ปัจจุบัน

สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสาร

